

Aalto-yliopisto
Kauppakorkeakoulu

VML 31 §:n siirtohinnoitteluvoimassaolusääntöjen soveltamisala
lainsäädäntömuutoksen jälkeen

Maisterin tutkielma

Ville Puurtinen

Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu

Yritysjuridiikka

Kevät 2023

Tekijä Ville Puurtinen

Työn nimi VML 31 §:n siirtohinnoitteluoikaisusäännöksen soveltamisala lainsäädäntömuutoksen jälkeen

---

Tutkinto Kauppatieteiden maisteri

Koulutusohjelma Yritysjuridiikka

Työn ohjaaja(t) Katriina Pankakoski

Hyväksymisvuosi 2023

Sivumäärä 65

Kieli Suomi

Tiivistelmä

Kansainväliseen liiketoimintaan liittyvä keskeinen verotuksellinen riski koskee siirtohinnoittelua. Etuyhteysliiketoimissa tapahtuva palveluiden, tuotteiden tai aineettomien oikeuksien luovutus tulee hinnoitella markkinaehtoperiaatteen mukaisesti. Markkinaehtoperiaate tarkoittaa sitä, että transaktio toteutetaan ehdoilla, jotka toisistaan riippumattomat osapuolet hyväksyisivät vastaavassa tilanteessa.

OECD on pyrkinyt selkiyttämään sekä viranomaisten että yritysten toimintaa julkaisemillaan siirtohinnoittelua koskevilla ohjeilla. Siitä huolimatta, että kotimaisessa lainsäädäntötyössä OECD:n ohjeet on mainittu tärkeimmäksi siirtohinnoittelua koskevaa lainsäädäntöä määrittäväksi ohjeeksi, jäi verotusmenettelystä annetun lain siirtohinnoittelua koskeva 31 § sitä säädettäessä vuonna 2006 epäselväksi. Laki tuli voimaan 1.1.2007, mutta vasta KHO 2014:119 antoi laille tarkemman tulkinnan. Oikeuskirjallisuudessa KHO:n linjausta lain tulkinnasta on pääosin kuvattu suppeaksi. Suppea tulkinta johti siihen, että siirtohinnoitteluoikaisu ei kansallisessa oikeuskäytännössä ollut mahdollinen OECD:n ohjeistuksen tarkoittamalla tavalla. Tarve lakimuutokselle huomattiin myös lainsäätäjällä, ja uudistettu VML 31 § astui voimaan 1.1.2022.

Tämä tutkielman tavoitteena on selvittää lakimuutoksen vaikutuksia kolmesta näkökulmasta. Ensiksi pyritään selvittämään, onko uudistettu pykälä aikaisempaa selkeämpi. Toiseksi tutkitaan mahdollisuutta jatkossa puuttua muuhunkin kuin etuyhteysransaktiossa käytettyyn hintaan. Kolmas kysymys koskee verovelvollisen verotuksen ennustettavuuden parantumista.

Näitä kysymyksiä lähestytään oikeusdogmaattisella eli lainopillisella tutkimusmetodilla.

Avainsanat siirtohinnoittelu, verotusmenettelylaki, markkinaehtoperiaate

---

Author Ville Puurtinen

Title of thesis Application of the section 31 of the Act on the Tax Assessment Procedure after the legislative change

---

Degree Master of Business Administration

Degree programme Business Law

Thesis advisor(s) Katriina Pankakoski

Year of approval 2023

Number of pages 65

Language Finnish

Abstract

One of the key risks in international business activity is the tax treatment of cross-border transactions including transfer pricing issues. Intra-group transactions between associated enterprises concerning the disposition of services, products and intangibles should follow the arm's length principle. Arm's length principle means the conditions, terms and pricing of the goods transferred or services provided should be comparable to what independent enterprises would agree on under similar circumstances.

OECD has tried to clarify transfer pricing issues for governments and taxpayers by publishing their OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations. Despite the fact the OECD guidelines are considered the most important guide in Finnish legislative work related to transfer pricing, the national arm's length provision section 31 of the Act on the Tax Assessment Procedure (AAP) had a wording difficult to interpret after it was originally drafted in 2006. The law became effective on the 1st of Jan. in 2007, but only after the Supreme Administrative Court ruling KHO 2014:119, the limits of applying the arm's length principle and the scope of section 31 of the AAP were set. In the legal literature the stand taken by SAC has mainly been described as narrow interpretation. This narrow interpretation meant applying the OECD transfer pricing guidelines was not possible in their broad meaning. The necessity of amending the provision was recognized by legislator and the new provision became effective on the 1st of Jan. in 2022.

The goal of this master's thesis is to clarify the actual effects of the new legislation by answering to these three questions: is the new provision more clear than the previous one, is it possible to correct other aspects of the transaction than the price, and what happened to the predictability of taxpayers liability.

Keywords transfer pricing, act on the tax assessment procedure, OECD guidelines

---

Sisällysluettelo

1 JOHDANTO	1
1.1 AIHEEN TAUSTA JA MERKITYS.....	1
1.2 TUTKIMUKSEN TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET.....	3
1.3 RAJAUKSET	4
1.4 TUTKIMUSMENETELMÄ	4
1.5 TUTKIMUKSEN RAKENNE	5
2 OIKEUSLÄHDEOPISTA, VEROTUKSEN OIKEUSLÄHTEISTÄ JA NIIDEN VELVOITTAVUUDESTA	7
2.1 VEROTUKSEN OIKEUSLÄHDEOPISTA	7
2.2 VEROTUKSEN OIKEUSLÄHTEET JA NIIDEN VELVOITTAVUUS.....	11
2.2.1 <i>Legaliteettiperiaate eli lakisidonnaisuuden periaate</i>	13
2.2.2 <i>Prejudikaattien merkityksestä verotuksessa</i>	16
2.2.3 <i>Oikeuskirjallisuuden merkityksestä</i>	18
2.3 YHTEENVETO	20
3 SIIRTOHINNOITTELU	21
3.1 MARKKINAehtoperiaate OECD:N OHJEISTUKSISSA.....	22
3.1.1 <i>OECD:n malliverosopimuksen 9 artikla: Etuyhteydessä keskenään olevat yritykset</i>	22
3.1.2 <i>OECD:n siirtohinnoitteluohje</i>	24
3.1.3 <i>Markkinaehtoperiaate OECD:n siirtohinnoitteluohjeessa</i>	25
3.2 MARKKINAehtoperiaate VML 31 §:N MUKAAN ENNEN VUODEN 2022 LAKIMUUTOSTA.....	29
3.3 KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN RATKAISUT, MARKKINAehtoperiaate JA OIKEUSTILAN MUODOSTUMINEN ENNEN VML 31 §:N LAKIMUUTOSTA 1.1.2022	33
3.3.1 <i>KHO 2014:119</i>	34
3.3.2 <i>KHO 2020:35</i>	39
3.3.3 <i>Vallinnut oikeustila</i>	44
4 VEROTUSMENETTELYLAIN 31 § 1.1.2022 LAKIMUUTOKSEN JÄLKEEN	47
4.1 TARVE MUUTOKSELLE – HALLITUKSEN ESITYS HE 188/2021	47
4.2 VML 31 §:N LAKIMUUTOS 1.1.2022	48
4.3 OIKEUSKIRJALLISUUDEN KANNANOTTOJA	51
4.3.1 <i>Uudistetun lain soveltamisalasta</i>	51
4.3.2 <i>Liiketoimen määrittämisen käsitteestä ja liiketoimen määrittämisestä</i>	53
4.3.3 <i>Liiketoimen sivuuttamisesta</i>	56
5 JOHTOPÄÄTÖKSET	57
5.1 VOIDAANKO SANOA, ETTÄ UUDISTETTU VML 31 § ON SELKEÄMPI.....	57
5.2 ONKO JATKOSSA MAHDOLLISTA PUUTTUA MUUHUNKIN KUIN ETUYHTEYSTRANSAKTIOSSA KÄYTETTYYN HINTAAN	59
5.3 PARANTUIKO VEROVELVOLLISEN VEROTUKSEN ENNUSTETTAVUUS	60
5.4 YHTEENVETO JOHTOPÄÄTÖKSISTÄ	65

1 Johdanto

1.1 Aiheen tausta ja merkitys

Yritysten järjestellessä liiketoimintojaan verot ja verotus eivät yleensä määrää toimintavaihtoehtoja. On kuitenkin mahdollista, että verorasituksen minimoinnin tavoite ohjaa yritystä toimimaan siten, että tehdyn toimenpiteen ainoana ja pääasiallisena tavoitteena on veroedun tuottaminen.¹ Verojen maksun tulisi kuitenkin tapahtua maassa, jossa lisäarvo tuotetaan.² Kyse on siitä mille valtiolle kuuluu mikäkin osuus verotettavasta tuloksesta.

Etuyhteysliiketoimissa kunkin konserniyhtiön menot ja tulot tulee kohdistaa kullekin yhtiölle oikean suuruisina ja erikseen, ja tulojen ja menojen kohdistamisella on usein keskeinen merkitys verotettavien tulojen määrittämisessä.³ Etuyhteisö saattaakin pyrkiä minimoimaan maksettavaksi tulevan veron kokonaismäärää siirtämällä tuottoja ja kuluja maiden rajojen yli verosubjektilta toiselle yli- tai alihinnoitelluin transaktioin. Monikansallisilla yrityksillä on siis houkutus siirtää voittojaan kevyemmän verotaakan maihin.⁴

Gloobaalien korporatioiden harjoittamasta aggressiivisesta verosuunnittelusta johtuva veropohjan murentuminen aiheuttaa maapallon maille arviolta 100-240 miljardin dollarin veronmenetykset vuositasolla. Arvioitu summa vastaa 4-10 % yritysten globaalista tuloverosta. Veronmenetyksistä kärsivät erityisesti kehittyvät valtiot, koska niiden verotulot ovat hyvin riippuvaisia yritysverotuksesta.⁵ Suomessa valtiontalouden tarkastusviraston tarkastusvaliokunnan mietinnössä vuodelta 2012 Verohallinto arvioi siirtohinnoittelusta aiheutuvat veronmenetykset 1,6 miljardiksi euroksi vuositasolla.⁶

Tarve kansainvälisten verosääntöjen päivittämiseen ja verotuksen nykyaikaistamiseen on tuotu esille vuonna 2013 alkaneessa OECD:n (The Organization for Economic Co-Operation

---

¹ Tikka 1972, s. 1

² OECD-ilibrary.org > Taxation > Measuring and monitoring BEPS, Action 11 – 2015 Final Report, s. 3

³ Kukkonen – Walden 2010, s. 161, OECD 2022, s. 13, kpl 12

⁴ Tikka 1972, s. 45, Tikka 1995, s. 243

⁵ OECD.org > Topics > Tax > Base erosion and profit shifting > Understanding tax avoidance

⁶ Eduskunta.fi > Valtiopäiväasiat > Valiokuntien mietinnöt > Tarkastusvaliokunta > Tarkastusvaliokunnan mietintö > TrVM 4/2012 vp – Tarkastusvaliokunnan mietintö, kappale Verovajeen syyt, seuranta ja pienentämiseen tähtäävät toimenpiteet

and Development) veropohjan murentumista ja voittojen siirtelyä koskevassa BEPS -hankkeessa (base erosion and profit shifting).⁷ Syitä hankkeen käynnistämiseksi ovat veromenetyksistä aiheutuvat haitat valtioille, yksittäisille veronmaksajille ja yrityksille, joiden kilpailutilannetta perusteettomista verohyödyistä nauttivat monikansalliset yritykset vääristävät.⁸

Verojen minimoinnissa siirtohinnoittelulla on suuri merkitys kansainvälisessä verotuksessa. Kansainvälisen konsernin etuyhteysyksiköiden välisissä liiketoimissa tulisi toteutua markkinaehtoisuuden (arm's length principle) periaate. Markkinaehtoperiaate tarkoittaa sitä, että konsernin sisäiset liiketoimet toteutetaan samoilla ehdoilla ja hinnoilla, jotka toisistaan riippumattomat osapuolet olisivat samanlaisessa tilanteessa voineet keskenään sopia. Verotuksen tulisi toteutua markkinaehtoperiaatteen mukaisesti siitä huolimatta onko konsernissa kyseistä periaatetta noudatettu vai ei.⁹ Tätä markkinaehtoisuuden toteutumista ohjeistaa OECD:n malliverosopimuksen artikla 9. Artikla rakentuu markkinaehtoperiaatteelle, ja käsittelee etuyhteydessä olevien yritysten välisiä transaktioita. Valtaosa Suomen verosopimuksista noudattaa OECD:n malliverosopimusta, ja artiklan 9 määräykset antavat Suomen veroviranomaisille oikeuden myös verosopimuksen soveltamispiirissä oikaista etuyhteystransaktion suomalaisen osapuolen verotusta. Olennaista kuitenkin on, että verosopimus ei anna Suomen veroviranomaisille laajempaa verotusvaltaa kuin mitä Suomen kansallisessa lainsäädännössä määrätään.¹⁰

Kansallisessa lainsäädännössä markkinaehtoperiaate on ilmaistu verotusmenettelylain (18.12.1995/1558, VML) 31 §:ssä. Kyseinen VML 31 § uudistettiin 1.1.2022. Hallituksen esityksessä uudistuksen tavoitteeksi mainittiin siirtohinnoittelulainsäädännön uudistaminen siten, että kansallisen säännöksen nojalla etuyhteysyritysten siirtohinnoitteluohjeiden voitaisiin tehdä OECD:n malliverosopimuksen ja siirtohinnoitteluohjeiden koko laajuudella.¹¹ Tästä uudistustarpeesta voitaneen päätellä, että aiemmin vallinnut kansallinen oikeustila ei ole mahdollistanut OECD:n ohjeistuksen soveltamista koko laajuudella. Tätä

---

⁷ OECD-ilibrary.org > Taxation > Measuring and monitoring BEPS, Action 11 – 2015 Final Report, s. 15

⁸ OECD.org > Centre for Tax Policy and Administration > haku: Beps action plan

⁹ Helminen 2013, s. 257

¹⁰ Karjalainen – Raunio 2007, s. 18-19

¹¹ HE 188/2021 vp, s. 1

VML 31 §:n OECD:n siirtohinnoitteluohjeisiin verrattuna suppeaa tulkintaa oli ennen uudistusta kommentoitu usean veroasiantuntijan toimesta.¹²

Merkittäväksi ennakkopäätökseksi suppeasta tulkinnasta voidaan katsoa Korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) ratkaisu 2014:119, jota käsitellään tutkimuksessa tarkemmin.

1.2 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymys

Tässä tutkielmassa on tarkoitus tutkia oikeustilaa ennen ja jälkeen lakimuutoksen. Tärkein kysymys koskee uuden lain ja OECD:n malliverosopimuksen 9 artiklan ja siihen liittyvien siirtohinnoitteluohjeiden soveltamisen laajuutta jatkossa. Edellisen lain tulkinta oli oikeuskäytännön perusteella muodostunut suppeammaksi kuin mikä oli ollut lainsäätäjän tarkoitus. Siirtohinnoitteluokaisuksi otsikoitu VML 31 § oli lakia säädettäessä jäänyt tulkinnanvaraiseksi, ja normin käytännön soveltamisen rajat muodostuivat vasta oikeuskäytännön kautta.

Aiemmin voimassa ollutta kansallista lainsäädäntöä ja 1.1.2022 voimaan tulleen uudistuksen jälkeistä lainsäädäntöä verrataan OECD:n malliverosopimuksessa (Model Tax Convention) ja siirtohinnoitteluohjeissa (Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations) kuvailtuihin keinoihin puuttua siirtohinnoitteluun. Vertailu tehdään käymällä ensin läpi aikaisemmin muodostunut oikeustila ja sen muodostumiseen vaikuttaneita KHO:n ratkaisuja. Sen jälkeen pohditaan lain uutta muotoa.

Tutkielman lopussa esitetään tulkintakannanotto uudistetusta VML 31 §:stä suhteessa OECD:n malliverosopimuksen 9 artiklaan kolmesta näkökulmasta:

- Voidaanko sanoa, että uudistettu pykälä on selkeämpi
- Onko jatkossa mahdollista puuttua muuhunkin kuin etuyhteystransaktiossa käytettyyn hintaan
- Parantuiko verovelvollisen verotuksen ennustettavuus

---

¹² Knuutinen DL 6/2015, s. 1054 – 1055 ja DL 1/2015, s. 109, Raunio Suuri Veropäivä 2015, s. 106

1.3 Rajaukset

Tässä tutkimuksessa ei tutkita erilaisia siirtohinnoittelumetodeja tai niiden soveltuvuutta markkinaehtoisen hinnan määrittelyyn. Tutkielmassa läpi käytävien KHO:n ratkaisujen osalta ei ole tarkoituksena tutkia yrityksen valitsemaa hinnoittelumetodia ja sen oikeellisuutta. Myös verotusmenettelylain veronkiertoa koskeva 28 § on rajattu tutkimuksen ulkopuolelle.

1.4 Tutkimusmenetelmä

Tutkielma tehdään oikeusdogmaattista metodia hyödyntäen. Oikeudellinen ratkaisutoiminta ja oikeustiede perustuvat oikeuslähteisiin ja niiden käyttöön. Oikeuslähde on viranomaisten ja tuomioistuinten päätöksenteon ja oikeustieteellisen tutkimuksen perustana. Oikeuslähteiden käyttöä ohjaa oikeuslähdeoppi, ja siinä määritellään mitä oikeuslähteitä on sallittua käyttää tai mitä oikeuslähteitä on käytettävä. Oikeuslähteiden painoarvo ja etusijajärjestys määritellään myös oikeuslähdeopissa. Keskeisin oikeuslähde on laki, jonka lisäksi tärkeitä oikeuslähteitä ovat esityöt eli lainsäätäjän tarkoitus ja kansallisten tuomioistuinten ratkaisukäytäntö. Lainsäätäjän tarkoitus käy parhaiten ilmi lain valmisteluasiakirjoista, kuten komiteamietinnöistä, eduskunnan valiokuntamietinnöistä ja hallituksen esityksistä. Oikeuskäytännön osalta eniten painoarvoa on korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuilla. Muita oikeuslähteitä ovat esimerkiksi alalla vakiintuneet käytännöt ja tavat sekä oikeuskirjallisuus.¹³

Lainoppi, eli oikeusdogmaattinen tutkimus, pyrkii vastaamaan kysymykseen voimassa olevan oikeuden sisällöstä. Oikeuslähdeoppi on sääntötutkimusta, joka kohdistuu voimassa olevien sääntöjen tutkimiseen. Tätä oikeuden sisällön selvittämiseen tähtäävää toimintaa kutsutaan tavallisesti tulkinnaksi. Tulkintatehtävää voidaan pitää oikeusdogmaattisen tutkimuksen ensisijaisena tehtävänä. Käytännössä tämä ilmenee kysymyksenä siitä, mikä on kulloinkin käsiteltävänä olevaan tulkintaongelmaan otettu voimassa olevan oikeuden mukainen kanta. Lainoppi pyrkii myös systematisoimaan kohdettaan, eli voimassa olevaa oikeutta. Lainopin tehtävänä on siis oikeusnormien tulkinta ja niiden systematisointi. Systematisoinnilla tarkoitetaan pyrkimystä siihen, että runsaan oikeudellisen

---

¹³ Eduskunnan kirjasto, kohta Aineistot ja aihealueet > Kotimainen oikeus > Oikeuslähteet -tietopaketti > Yleistä oikeuslähteistä ja oikeudellisesta informaatiosta

lähdemateriaalin, esimerkiksi lakien esityöt, ennakkopäätökset ja eduskunta-asiakirjat, pohjalta pyritään rakentamaan vero-oikeusjärjestelmää ja tuomaan järjestystä käytettävissä olevaan suureen materiaalmäärään.¹⁴ Tässä tutkielmassa pyritään lähinnä hahmottamaan syitä lakimuutokselle, eli aikaisemmassa oikeustilassa vallinnutta verotuksen fiskaalisen tehtävän vaillinaisuutta johtuen kansallisen lain sanamuodosta ja sen tulkinnasta verrattuna OECD:n ohjeistuksen antamiin mahdollisuuksiin ja sitä, saatiinko lakimuutoksella aikaan tulonoikaisun mahdollistava oikeustila.

Lainopillinen tutkimus on siinäkin mielessä tärkeää, että uutta lainsäädäntöä luotaessa lähdetään siitä, mikä on kulloinkin voimassa olevan oikeuden mukainen tilanne.¹⁵ Myös tästä syystä lainoppi sopii tämän tutkielman metodiksi, koska tavoitteena on verrata aikaisempaa lainsäädäntöä nykyiseen.

1.5 Tutkimuksen rakenne

Tutkielma koostuu viidestä luvusta. Johdantoluvussa esitellään aiheen tausta ja merkitys, kerrotaan tavoite, tutkimuskysymys sekä rajaukset ja käydään läpi tutkimusmenetelmä.

Toisessa luvussa käsitellään oikeuslähdeoppia, oikeuslähteiden velvoittavuutta, legaliteettiperiaatetta, ja vero-oikeutta. Oikeuslähdeopin tarkempi tarkastelu on perusteltua, koska koko tutkielman tavoite on esittää laintulkinta uudistetusta VML 31 §:stä. Toinen luku pohjustaa tutkimuksen lopussa esitettävää tulkintaa lain antamasta mahdollisuudesta käyttää OECD:n siirtohinnoitteluohjeita aikaisempaa laajemmin tulkintalähteenä.

Kolmannessa luvussa paneudutaan siirtohinnoitteluun ja markkinaehtoperiaatteeseen. Näitä käsitellään kotimaisen ja kansainvälisen normiston näkökulmista. OECD:n malliverosopimus ja siirtohinnoitteluohjeet käydään soveltuvilta osin läpi, ja niiden antamia mahdollisuuksia siirtohinnoitteluoikaisuun pohditaan. Luvussa otetaan kantaa kotimaiseen ratkaisukäytäntöön, jonka perusteella vallinnut oikeustila oli muodostunut VML 31 §:n tulkinnassa OECD:n malliverosopimuksen antamia tulkintamahdollisuuksia kapeammaksi. Luvussa pohditaan aiemmin vallinnutta oikeustilaa lain tulkinnan, KHO:n ratkaisujen ja asiantuntija-artikkeleiden perusteella. Luvun lopussa esitetään pohdinta lainsäätäjän

---

¹⁴ Aarnio 1988, s. 48, Myrsky 2002, s. 31

¹⁵ Myrsky 2002, s. 32

tarkoituksen toteutumisesta prejudikaattien perusteella. Luvussa käsitellään siis markkinaehtoperiaatetta kansallisen lainsäädännön näkökulmasta.

Neljännessä luvussa käydään läpi lainsäätäjän kuvaamaa tarvetta lakimuutokselle ja lainsäätäjän tarkoitusta, itse lainsäädäntömuutos ja lain uusi sanamuoto, sekä asiantuntijalausuntoja, joissa otetaan kantaa uuden lain soveltamisalaan.

Viidennessä luvussa esitetään tulkinta uudistetun lain soveltamisalasta ja otetaan kantaa tutkimuskysymyksiin uuden pykälän aiempaa selvemmästä muodosta, veroviranomaisen mahdollisuudesta puuttua etuyhteystransaktioon muutoinkin kuin pelkällä hinnanoikaisulla ja mahdollisesti parantuneeseen verovelvollisen verotuksen ennustettavuuteen.

2 Oikeuslähdeopista, verotuksen oikeuslähteistä ja niiden velvoittavuudesta

2.1 Verotuksen oikeuslähdeopista

Oikeustieteen ydinalueisiin kuuluu oikeuslähdeoppi. Oikeuslähdeopissa selvitetään päätöksentekijöiden käyttämiä lähteitä, joita he käyttävät ratkaisuidensa lainmukaisena perustana. Oikeuslähteet puolestaan ovat sitä aineistoa, josta esimerkiksi tuomioistuimet ja muut lainsoveltajat saavat ratkaisuja tehdessään aina kulloinkin vaadittavan oikeusohjeen. Oikeuslähteiden luettelon lisäksi oikeuslähdeoppi sisältää oikeuslähteiden käyttösäännöt. Tämä tarkoittaa oikeuslähteiden soveltamisjärjestystä ja sitä millä tavalla oikeuslähteitä tulisi käyttää. Hyödyntämällä oikeuslähteitä pitäisi olla mahdollista vastata kysymykseen siitä, mikä voimassa olevan oikeuden kanta on johonkin verotusta koskevaan tulkintaongelmaan.¹⁶ Myös muut kuin lainkäyttäjät saavat oikeuslähteitä hyödyntämällä tietoa voimassa olevasta oikeudesta. Voimassa oleva oikeus kertoo sen, kuinka asia tulisi oikeusjärjestyksen mukaan ratkaista.¹⁷

Käytettävien oikeuslähteiden kysymys on lähellä kysymystä siitä, kuinka oikeudellisen ratkaisun ajatellaan syntyvän. Ratkaisijan näkökulmasta ratkaisun voidaan katsoa koostuvan seuraavista kolmesta kysymyksestä – mitkä ovat asiaan liittyvät faktat, mitä oikeusohjetta tapauksessa on sovellettava ja mikä oikeusseuraamus asiassa on määrättävä. Ratkaistavassa asiassa on siten kaksi puolta, eli ratkaisuun vaikuttavien tosiseikkojen tunnistaminen ja oikeusnormien valinta. Oikeuslähteiden kysymys liittyy kysymykseen oikean oikeusohjeen valitsemisesta. Esimerkiksi ennakkopäätöksestä saattaa löytyä oikea oikeusohje. Prejudikaatit ilmentävät oikeusnormien olemassaoloa, ja soveltamiskäytäntöä havainnoimalla saa tietoa voimassa olevista oikeussäännöistä.¹⁸

Oikeussäännösten voimassa oloon riittää idealistisen näkemyksen mukaan se, että lainsäätäjä on antanut säännöt muodollisesti oikein. Realistisen näkemyksen lähtökohtana on se, että oikeussäännökset ovat voimassa vain, kun ne ovat tehokkaita, eli kun niitä tosiasiallisesti noudatetaan.¹⁹

---

¹⁶ Linnakangas – Myrsky 2010, s. 14-15, Myrsky 2002, s. 12-13

¹⁷ Myrsky 2002, s. 13

¹⁸ Myrsky 2002, s. 14

¹⁹ Myrsky 2002, s. 14

Myös ratkaisutilanteet voivat olla erilaisia. Yksinkertaisessa ratkaisutilanteessa ratkaisijalla on heti tiedossaan oikeusnormi.²⁰ Toisaalta lain ilmaisut saattavat olla sisällöltään epäselviä, ja tulkinnanvaraisuus voi olla hyvinkin eri asteista. Tällöin vaaditaan argumentointia, ja tulkintatilanteeseen täytyy löytää sovellettava ratkaisuohe. Tilanteessa käytetään eri painoisia perusteluja jonkin kannan puolesta ja sitä vastaan, mutta ratkaisuvaihtoehtoja ei pyritä osoittamaan vääriksi tai oikeiksi. Tällainen tulkinta on merkityssisällön antamista. Oikeusperiaatteilla, lain esitöillä, oikeuskäytännöllä ja oikeuskirjallisuudella on tällöin merkitystä.²¹ Voi olla, että lain soveltaja tietää osapuilleen minkä normin säätelemään asiapiiriin ratkaistava asia kuuluu, mutta sitä koskevissa säännösten teksteissä käytetyt termit ja ilmaisut ovat merkitykseltään niin epäselviä, että ei voida varmuudella sanoa sopivatko tapauksen tosiseikat, tai osa niistä, normilauseiden merkityssisältöön. Tällöin normin termejä on tulkittava, jolloin tulkinnan kohteena ei ole itse oikeusnormi. Tarkoitus on tulkita kielellistä ilmaisua, joka antaisi tietoa normin sisällöstä.²² Olennainen osa oikeudellista ratkaisutoimintaa on merkityssisällön antaminen niille kielellisille ilmaisuille, joita normilauseessa käytetään.²³

Vero-oikeudellisten säännösten tulkinnanvaraisuus on yhteydessä lainvalmistelussa noudatettuun huolellisuuteen. Perusteellisessa lainvalmistelussa pyritään siihen, että kyseisen säädöksen soveltamisalaan osuvat käyttäytymistyyppit on mahdollisimman pitkälle ennakoitu. Tällöin säädös kattaa käytännössä esiintyvät ongelmat hyvin. Terminologialla ja viimeistellyillä ja mietityillä lauserakenteilla pystytään taas puolestaan vähentämään tekstin mahdollistamien käyttökelpoisten tulkintavaihtoehtojen määrää. Vero-oikeudellisissa säädöksissä on kuitenkin se ongelma, että niitä ei voida hioa yksityisoikeudellisten säännösten tasolle. Tähän on useita syitä, kuten verotuksen jatkuva muuttuminen ja kehittyminen sekä politiikan aiheuttamat kompromissit eduskuntakäsittelyn tai lainvalmistelun aikana. Verolakien laadinnassa ilmenevät puutteet ovatkin yksi syy niihin liittyvissä tulkintaongelmissa.²⁴

---

²⁰ Tikka 1972, s. 56

²¹ Myrsky 2002, s. 15

²² Tikka 1972, s. 58

²³ Tikka 1972, s. 91

²⁴ Tikka 1972, s. 95-96

Vero-oikeudellinen säännösteksti voi siis erilaisista syistä johtuen jättää tulkinnan rajat jokseenkin väljiksi. Viime kädessä toteutunut ratkaisukäytäntö määrää sen millaiseksi epäselvän normin tulkintatapa muodostuu.

Säädetyin normin tulkinnassa lainsäätäjän tarkoituksella on merkitystä. Hallituksen esityksissä ja eduskunnan valiokunnanmietinnöissä on kannanottoja säännöstekstien tulkintaan. Tällaiset perustellut kannanotot ovat luontevia lisiä käsillä olevaan tulkinta-aineistoon, sillä näiden lausumien katsotaan kertovan kyseiseen normiin liittyvästä lainsäätäjän tahdosta.²⁵ Lainlaadinta-aineistolla ei ole itse säännöstekstiin verrattavaa muodollista juridista sitovuutta, mutta verolain soveltajien enemmistö kokee lainsäätäjän tahdon merkitykselliseksi ja tulkintaa rajoittavaksi. Jos nimittäin säännöstekstin perusteella on löydettävissä useampia tulkintoja, mutta lainlaadinta-aineisto tukee tulkinnoista vain yhtä, vaaditaan muun tulkinnon valintaan erittäin painavat syyt.²⁶

Toisaalta taas vero-oikeuden legaliteettiperiaate rajoittaa lainlaadinta-aineiston käyttöä. Jos lainsäätäjän tahto, sellaisena kuin se lainlaadinta-aineistosta ilmenee, on vastoin säännöksen sanamuotoa, ei lainsäätäjän tahto oikeuta säännöksen sanamuodon vastaiseen tulkintaan. Tämän vero-oikeuden korostetun legaliteettivaatimuksen ja verolakien valmisteluun käytettävissä olevan ajan ja voimavarojen rajallisuudesta johtuen voidaan sanoa, että lainlaadinta-aineiston merkitys vero-oikeuden tulkinnassa ei ole erityisen suuri.²⁷

Määttä pohtii veropolitiikan suhdetta verolainoppiin toteamalla, että verosäännösten tulkinta ja systematisointi on verolainopin tehtävä, ja tämä saattaa vaikuttaa veropolitiikkaan nähdessä etäiseltä. Käytännössä näin ei kuitenkaan ole, sillä verosäännökset voivat olla sanonnaltaan hyvinkin joustavia. Tämä näkyy esimerkiksi peiteltyä osingonjakoa ja veron kiertämistä koskevissa säännöksissä. Tästä johtuen verotuksellisesti hyväksyttävien oikeustoimien ja ei-hyväksyttävien oikeustoimien välinen rajanveto tapahtuu pitkälti oikeuskäytännössä. Määttä mukaan tällöin voidaan oikeudellisessa ratkaisutoiminnassa painottaa veropoliittiseksi luonnehdittavia argumentteja.²⁸ Tämän tutkimuksen näkökulmasta Määttän pohdinta on ajatuksia herättävää. Olisiko korkeimman hallinto-oikeuden tullut ottaa

---

²⁵ Tikka 1972, s. 99

²⁶ Tikka 1972, s. 105

²⁷ Tikka 1972, s. 106

²⁸ Määttä 2007, s. 10

siirtohinnoittelua koskevissa päätöksissään enemmän huomioon veropoliittinen näkökulma verotuksen kohdistumisesta oikein?

Määttä jatkaa ansiokasta pohdintaansa ottamalla kantaa yksittäisen verolain tulkintaan. Kannanotot, jotka koskevat yksittäistä verolakia, voidaan alistaa veropoliittisen analyysin kohteeksi. Voidaan siis kysyä, onko korkeimman hallinto-oikeuden omaksuma tulkintakannanotto tietyssä ongelmassa veropoliittisesti perusteltu, vai onko kannanotto sellainen, että verolakia olisi mahdollisesti muutettava.²⁹ Verotusmenettelylain 31 §:ää koskeva muutos 1.1.2022 lienee lähtöisin tarpeesta muuttaa kyseistä normia. Tarve muutokselle taas lähti vallinneesta oikeustilasta, jonka muodostumisessa KHO:n antamilla ennakkopäätöksillä oli merkittävä osuus.

Määttä viittaa myös ajatukseen siitä, tulisiko työnjakoa lainsäätäjän ja lain soveltajan välillä pohtia. Olisiko verokohtelusta säädettävä yksityiskohtaisemmin normeina, vai olisiko lain soveltajalle siirrettävä lainsäädäntövaltaa joustavilla normeilla? Pelkällä tarkoituksenmukaisuusharkinnalla tästä ei selvitä, sillä Suomen perustuslain määräykset ja verotuksen laillisuusperiaate määräävät oikeudelliset reunaehdot – verosta on säädettävä lailla. Toisaalta verolainsäädännössä on kuitenkin olemassa säännöksiä, jotka on tarkoituksella jätetty joustaviksi, jolloin lainsäädäntövalta on delegoitu viranomaisille ja tuomioistuimille, jotka soveltavat lakia.³⁰

Sen ymmärtäminen, että verolait ovat epätäydellisiä, on tärkeää. Kaikkia niitä tulevia tapahtumia, joita laki tulee koskemaan, ei voida ennakoida. Lisäksi kieli on epätäsmällistä, joka sekin luo lain tulkinnalle tarpeen. Epätäydellisyys on omiaan johtamaan tulkintaongelmiin.³¹

Yhteenvedon voidaan todeta, että vero-oikeudellisissa ongelmissa tulkinnalla on iso merkitys. Tulkintatehtävää hoitaa lainopillinen eli oikeusdogmaattinen vero-oikeustutkimus, jonka ensisijainen tehtävä on selvittää voimassa olevan oikeuden mukainen tilanne. Lainopilla siis on tulkintatehtävä. Tulkintatehtävän lisäksi lainopilla on systematisointitehtävä. Tällä tarkoitetaan lainsäätäjän työn jatkamista siitä, mihin tämä on

---

²⁹ Määttä 2007, s. 11

³⁰ Määttä 2007, s. 11

³¹ Määttä 2007, s. 12

jäänyt pyrkimällä rakentamaan vero-oikeusjärjestelmää oikeudellisen lähdemateriaalin pohjalta. Lainopillisen tutkimuksen tuloksena syntyneet kannanotot riippuvat tilanteesta, tekstisisällöstä, aihepiiristä ja kannanoton kirjoittajasta. Mitä asiantuntevampi kirjoittaja, sitä suurempi vaikutus on kannanotolla. Myös tulkintaongelmaan annettujen kommenttien lukumäärällä on merkitystä – mitä useampi asiantuntija on samaa mieltä ongelmasta, sitä suurempi on oikeustieteellisen kannanoton painoarvo. Toki painoarvoon vaikuttavat annetut perustelut ja säädännäisen lain selvyys. Mitä selvempi säädetty laki on, sitä vähemmän siihen voivat oikeuskirjallisuudessa esitetyt kannanotot vaikuttaa.³²

Tämän tutkimuksen kohteena oleva VML 31 § oli epäselvä, ja siitä oli annettu asiantuntijoiden toimesta useita tulkintakannanottoja. Uskon, että lainopilla oli merkittävä rooli normia koskevan muutoksen aikaan saamisessa. Lainopilla on siis erittäin tärkeä tehtävä sekä verotuksen fiskaalisen tehtävän varmistamisessa että oikeusvarmuuden ja ennustettavuuden kehittämisessä. Seuraavassa kappaleessa käydään läpi oikeuslähteet eli se aineisto, josta kulloinkin sovellettava oikeusohje löytyy, ja jota oikeuslähdeoppi tutkii.

2.2 Verotuksen oikeuslähteet ja niiden velvoittavuus

Oikeuslähteet voidaan jakaa kolmeen ryhmään; vahvasti velvoittaviin (pakollisiin), heikosti velvoittaviin ja sallittuihin oikeuslähteisiin.³³ Suomessa lain soveltamisen on ensisijaisesti perustuttava vahvasti velvoittavien oikeuslähteisiin, eli lakiin ja maantapaan. Mikäli lain sanamuoto on selkeä, on sitä oikeudellisessa ratkaisutoiminnassa seurattava.³⁴ Vahvalla velvoittavuudella tarkoitetaan sitä, että lainsoveltajalle seuraa sanktio, mikäli hän sivuuttaa kyseisen oikeuslähteen. Tästä näkökulmasta oikeuslähteen käyttö on siis pakollista. Oikeudenkäymiskaassa (OK) virallisiksi oikeuslähteiksi mainitaan laki ja maantapa. Lisäksi OK:n mukaan tuomion on oltava lain mukainen, eli tuomioistuimien ei saa tuomita tapaukseen soveltuvaa lainkohtaa vastaan, ja tuomion perusteluissa on mainittava käytetty lainkohta.³⁵

---

³² Myrsky 2002, s. 31-32

³³ Aarnio 1988, s. 220

³⁴ Määttä 1999, s. 11

³⁵ Aarnio 1988, s. 220

Maantavasta todettakoon, että sen merkitys verotuksen oikeuslähteenä on jäänyt vähäiseksi.³⁶ Maantapa voi olla pakollinen oikeuslähde ainoastaan silloin kun tiedetään, ettei soveltuvaa lainkohtaa ratkaistavaan kysymykseen ole. Maantavalla viitataan toistuvaan toimintaan, joka on muodostunut yleisessä käsityksessä hyväksi havaituksi, velvoittavaksi käyttäytymissäännöksi. Maantavalla voi olla merkitystä lain tulkinnassa, mutta sillä on lähinnä sallitun oikeuslähteen asema ja painoarvo.³⁷

Heikosti velvoittaviin oikeuslähteisiin kuuluvat puolestaan lainvalmistelutyöt ja tuomioistuinratkaisut.³⁸ Oikeuslähteen heikko velvoittavuus tarkoittaa sitä, että kyseisen oikeuslähteen syrjäyttämistä ei seuraa virkavirhesanktiota. Toisaalta todennäköisyys tuomarin tekemän päätöksen muuttumiseen ylemmässä oikeusasteessa on suuri. Päätöksentekijän tulisikin käyttää hyväkseen myös heikosti velvoittavia oikeuslähteitä päätöksensä pysyvyyden varmistamiseksi. Hyvä päätös ja sen perustelut nojautuvat myös heikosti velvoittavaan oikeuslähdemateriaaliin.³⁹

Viimesijaisia oikeuslähteitä ovat sallitut oikeuslähteet. Näitä oikeuslähteitä on Suomessa katsottu voitavan soveltaa, jos vahvasti ja heikosti velvoittavista oikeuslähteistä ei saada tulkintaongelmaan vastausta. Samalla on pidettävä mielessä, että sallittujen oikeuslähteiden argumentit ovat vain yksi ryhmä sallittuja oikeuslähteitä, eikä niiden käyttö ole yksiselitteistä edes silloin, kun vahvasti ja heikosti velvoittavat oikeuslähteet eivät auta ratkaisemaan ongelmaa.⁴⁰ Sallittujen oikeuslähteiden käytölle ei ole kirjallisia oikeusohjeita, eikä niihin voida sanoa soveltuvan myöskään ylempänä esitetty perustelu heikosti velvoittavien lähteiden käyttösuosituksesta. Sallittujen oikeuslähteiden käyttö vahvistaa argumentaatiota, mutta niiden sivuuttaminen ei aiheuta päätöksentekijälle edeltä nähtäviä seurauksia. Sallittuihin lähteisiin lasketaan kaikki muut kuin vahvasti ja heikosti velvoittavat oikeuslähteet. Tällaisia ovat esimerkiksi oikeusvertailevat ja oikeushistorialliset argumentit, oikeustiede eli lainoppi, arvot ja arvoarvostelmat eli moraali. Kaikkien näiden argumenttien painoarvo vaihtelee tilanteen mukaan, mutta painoarvolla ei ole yhteyttä velvoittavuuteen.⁴¹

---

³⁶ Linnakangas – Myrsky 2010, s. 20

³⁷ Aarnio 1988, s. 224 ja s. 255

³⁸ Määttä 1999, s. 11

³⁹ Aarnio 1988, s. 220-221

⁴⁰ Määttä 1999, s. 11

⁴¹ Aarnio 1988, s. 221

2.2.1 Legaliteettiperiaate eli lakisidonnaisuuden periaate

Perustuslain 2.3 §:n mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Veron osalta perustuslain 81 §:n mukaan verosta on säädettävä lailla. Laista on käytävä ilmi säännökset verovelvollisuudesta, veron suuruuden perusteista sekä verovelvollisen oikeusturvasta.⁴² Verohallinto, verovelvolliset ja hallinnolliset tuomioistuimet nojautuvat niihin normeihin, jotka eduskunta asettaa. Eduskuntalain ohella verotusta koskevia lakia alemman asteisia säännöksiä ovat valtioneuvoston päätökset, valtiovarainministeriön päätökset ja Verohallinnon päätökset ja ohjeet. Tätä asetuksen antamista ja lainsäädäntövallan siirtymistä koskee perustuslain 80 §, jonka mukaan esimerkiksi valtioneuvosto, ministeriöt ja myös muu viranomaisen voidaan lailla valtuutta antamaan oikeussääntöjä määrätyistä asioista, jos siihen on sääntelyyn liittyviä erityisiä syitä, eikä kyseisen sääntelyn asiallinen merkitys edellytä lain tai asetuksen säätämistä. Verohallinnon sitovia normeja ovat sellaiset päätökset, joiden antamiseen on laissa selvä valtuutussäännös. Alemmat viranomaiset ja hallinnolliset tuomioistuimet ovat velvollisia noudattamaan näitä normeja.⁴³

Mikäli soveltamistilanteessa on ristiriita, perustuslailla on etusija. Tuomioistuimen on annettava etusija perustuslain säännökselle, mikäli käsiteltävänä olevassa asiassa lain säännöksen soveltaminen olisi ilmeisessä ristiriidassa perustuslain kanssa. Näin ollen yksittäistä tapausta ratkaistessaan tuomioistuin sivuuttaa perustuslain kanssa ristiriidassa olevan säännöksen.⁴⁴

Alemman asteiset säädökset ovat lain kanssa yhtä sitovia. Myös tältä osalta on olemassa soveltamisrajoitus, eli jos asetuksen tai muun alemman asteisen säädöksen säännös on perustuslain tai muun säädöksen kanssa ristiriidassa, sitä ei saa soveltaa tuomioistuimessa. Mikäli alemman asteinen normi sisältää ylemmästä normista sisällöllisesti poikkeavan määräyksen, tuomioistuin tai viranomaisen jättää sen soveltamatta.⁴⁵

Lakitekstin ollessa selkeä muiden oikeuslähteiden rooli jää vähäisemmäksi. Erityisesti silloin, kun tulkintaongelma tulee ensimmäistä kertaa eteen lainkäytössä, on lain

⁴² Myrsky – Ossa 2008, s. 17 ja s. 21, Linnakangas – Myrsky 2010, s. 18

⁴³ Linnakangas – Myrsky 2010, s. 19

⁴⁴ Linnakangas – Myrsky 2010, s. 19, Myrsky – Ossa 2008, s. 24

⁴⁵ Linnakangas – Myrsky 2010, s. 19

sanamuodolla keskeinen merkitys. Pyrittäessä saamaan selville mihin lainsäädännöllä on pyritty, tulee usein esille myös lain valmisteluasiakirjojen merkitys. Jos taas vastaavaa tilannetta koskevaa oikeuskäytäntöä on jo olemassa, muiden oikeuslähteiden merkitys on suurempi – erityisesti prejudikaattien.⁴⁶

Legaliteettiperiaatteesta verotuksessa kirjoittavat useat asiantuntijat eri julkaisuissaan. Esimerkiksi Knuutinen, kirjoittaessaan aiemmin voimassa olleesta VML 31 §:stä, tuo esille muodon tärkeyden oikeudessa, ja pohtii muodon ja sisällön suhdetta. Jotta on olemassa oikeutta, on oltava oikeudellisia muotoja. Verotuksessa nojataan lähtökohtaisesti käytettyihin muotoihin, mutta muodot eivät kuitenkaan ole itsetarkoituksellisia. Oikeudessa muodoilla on tärkeä rooli oikeusvarmuuden takaajina, ja erityisesti vero-oikeudessa hyvin suuri merkitys on oikeusvarmuuden vaatimuksella ja odotuksella. Mikäli verotusta koskevaa eduskuntalakia haluaa tarkastella muotopainotteisesta näkökulmasta, niin voi miettiä löytyvätkö laista itsestään riittävän selkeät ja täsmälliset perusteet verotukselle. Ja jos muita oikeuslähteitä käytetään, niin ovatko näiden oikeuslähteiden linkit lakiin riittävän selkeästi olemassa. Knuutinen viittaa siihen, että VML 31 §:ssä ei ollut viittausta OECD:n siirtohinnoitteluohjeisiin, kun taas hallituksen esityksessä oli.⁴⁷

Puolestaan enemmän sisältöä painottavasta näkökulmasta katsottuna huomio saattaisi kiinnittyä ennen kaikkea arvoihin ja päämääriin, jotka ovat legaliteettiperiaatteen takana. Knuutinen kuvaa hyvin kysymystä valtiovallan toimijajaosta, eli kenen valtuuksiin ja tehtäviin verotuksen merkittävät linjamuutokset kuuluvat.⁴⁸ Mielestäni prejudikaatti KHO 2014:119 tavallaan teki linjauksen ohi lainsäätäjän tarkoituksen. Erinomainen kannanotto Knuutiselta on ”Legaliteettiperiaatteen tehtävänä ei ole toimia aggressiivisen verosuunnittelun apuvälineenä, vaan oikeusvarmuus ja verotuksen ennustettavuus ovat tärkeitä yritystoiminnan ja sen rahoituksen näkökulmasta. Asian arviointi ei tällöin kiinnittyisi niinkään teknisiin muutoseikkoihin, vaan legaliteettiperiaatteen ja yleisemminkin koko vero-oikeuden arvoihin ja päämääriin.”⁴⁹ Kirjoituksensa yhteenvedossa Knuutinen toteaa, että verovelvollisen, Verohallinnon eikä veronsaajan eduksi ei ole se, että siirtohinnoitteluohjeiden oikeudellisessa asemassa on epäselvyyttä.⁵⁰

---

⁴⁶ Linnakangas – Myrsky 2010, s. 19-20

⁴⁷ Knuutinen 1/2015, s. 122-123

⁴⁸ Knuutinen 1/2015, s. 123

⁴⁹ Knuutinen 1/2015, s. 123

⁵⁰ Knuutinen 1/2015, s. 124

Kielen merkityksestä legaliteettiperiaatteen kannalta Knuutinen toteaa, että kielen avulla pitäisi pystyä tavoittamaan useita erilaisia taloudellisia tilanteita, mutta samalla perustuslain 81 § ja siitä johdettu lakisidonnaisuuden periaate edellyttävät lainsäädännöltä riittävää täsmällisyyttä. Vaikka vero-oikeus onkin monin tavoin kytköksissä talouteen, sekin operoi oikeudenalana ensisijaisesti kielen avulla. Täsmällisyyden taustalla ovat verotuksen oikeusvarmuutta koskevat vaatimukset ja odotukset. Tämä tekee lainsäädäntötyöstä vaativaa, ja lakia sovellettaessa haastavia tulkintatilanteita voi tulla eteen, erityisesti kansainvälisissä verotuskysymyksissä.⁵¹

Helminen puolestaan lähestyy oikeusvarmuutta siitä näkökulmasta, että mahdollistaako VML 31 § etuyhteyslainan uudelleenluokittelun ilman VML 28 §:n tukea. Helminen ottaa oikeusvarmuuteen kannan, jonka mukaan verolakeihin liittyy aina jonkin verran tulkinnanvaraisuutta. Tämä ei kuitenkaan saa vaarantaa ennustettavuusvaatimusta, eikä uudelleenluokitteluun voida Suomessa ryhtyä, koska siihen ei ole perusteita kansallisessa lainsäädännössä. VML 31 §:ää ei tulisi tulkita laajemmin kuin mihin lain muoto antaa edellytykset. Yleisen verkonkiertopykälän VML 28 §:n ja VML 31 §:n soveltamiskynnyksen tulisi olla korkea, koska niiden soveltamisalaa ei ole etukäteen määritetty tarpeeksi täsmällisesti, mikä aiheuttaa epävarmuutta siitä onko niitä sovellettava. Tällaiset säännöt eivät täytä legaliteettiperiaatteen sisältämää oikeusvarmuuden periaatetta, jonka mukaan oikeussääntöjen tulee olla täsmällisiä, vaikutuksiltaan ennakoitavia ja selviä.⁵²

Helminen toteaaakin, että ”Legaliteettiperiaatteeseen sisältyvä verotuksen ennustettavuusvaatimus edellyttää pitkälle menevää muutosidonnaisuutta, jotta verovelvollinen voi riittävällä tarkkuudella ennakoida toimistaan aiheutuvat veroseuraamukset.”⁵³

Pankakoski kiinnittää huomiota aiemmin voimassa olleen VML 31 §:n sanamuodon avoimuuteen ja markkinaehtoperiaatteeseen. Markkinaehtoperiaate on olennainen osa siirtohinnoitteluoikaisusäännöstä, mutta sitä ei täsmennetty säännöksen sanamuodossa eikä lakiesityksen perusteluissa. Pankakosken mukaan OECD:n siirtohinnoitteluohjeisiin ja

---

⁵¹ Knuutinen 6/2015, s. 1055

⁵² Helminen 1/2014, s. 94

⁵³ Helminen 1/2014, s. 86

VML 31 §:n 1 momenttiin sisältyvän markkinaehtoperiaatteen välinen ero on aiheuttanut ongelmia markkinaehtoperiaatteen tulkintaan ja soveltamiseen käytännössä.⁵⁴ Tämä ei edistä veronmaksajan oikeusvarmuutta.

2.2.2 Prejudikaattien merkityksestä verotuksessa

Prejudikaatit ovat heikosti velvoittavia oikeuslähteitä. Jos lakiteksti on selkeä, jää muiden oikeuslähteiden rooli vähäisemmäksi. Lain sanamuodon keskeinen rooli korostuu silloin, kun tulkintaongelma tulee ensimmäistä kertaa esille lainkäytössä. Tässä yhteydessä korostuu usein lainvalmisteluasiakirjojen, lähinnä hallituksen esitysten merkitys, kun pyritään selvittämään sitä, mihin lainsäädännöllä on pyritty. Kun oikeuskäytäntöä on jo kertynyt, on muiden oikeuslähteiden, erityisesti prejudikaattien, merkitys suurempi.⁵⁵

Suomalaisen verolainsäädännön niukka lainsäädäntötekniikka jättää useiden ongelmien osalta ratkaisukriteerien tarkemman kehittelyn oikeuskäytännön, eli KHO:n prejudikaattien tehtäväksi.⁵⁶ Verotuksessa prejudikaateiksi ymmärretään yleensä KHO:n julkaisemat päätökset, jotka on tarkoitettu ohjeeksi samankaltaisia tapauksia ratkottaessa. Mitä tarkempaa on säädännäinen oikeus, sitä pienempi rooli jää muille oikeuslähteille. Päinvastaisessa tilanteessa yhden oikeuslähteen epätarkkuus saattaa kompensoitua toisella lähteellä, kuten prejudikaateilla. Prejudikaattien vaikutus voi myös ulottua toisten oikeuslähteiden alueelle siinä mielessä, että uusi lainsäädäntö voi perustua prejudikaattien muodostamaan oikeuskäytäntöön ja niistä muodostuneisiin periaatteisiin. Tällöin uusi lainsäädäntö ei ole varsinaisesti uutta, koska se perustuu jo olemassa olevan oikeuskäytännön vahvistamiseen.⁵⁷ Tähän peilaten tämän tutkimuksen kohteena oleva VML 31 §:n muutos ei pyri prejudikaattien ”vahvistaman” olemassa olevan oikeuskäytännön virallistamiseen. Muutoksen tarkoitus on parantaa verotuksen oikeudenmukaisuutta ja varmistaa verotuksen fiskaalinen tehtävä Suomen näkökulmasta. Prejudikaattien voidaan toki ajatella olleen lakimuutoksen innoittajina, koska niiden myötä Suomeen näytti muotoutuvan oikeustila, joka salli verojen minimointiin tähtäävät voitonsiirrot etuyhteisyriyksille, ja hyväksyi merkittävät verotulojen menetykset yhteiskunnalle.

---

⁵⁴ Pankakoski 53/2021, s. 2

⁵⁵ Myrsky – Ossa 2008, s. 25

⁵⁶ Tikka 1972, s. 107

⁵⁷ Linnakangas – Myrsky 2010, s. 20

Myös vero-oikeudellinen tutkimus on ollut melko prejudikaattipainotteista. Lisäksi Verohallinnon muistiot ovat saattaneet pohjautua oikeuskäytännön ratkaisuihin. Prejudikaattien merkitystä ovat korostaneet myös talouselämän ja lainsäädännön nopea muuttuminen ja se, että vero-oikeus kohdistuu monia muita oikeudenaloja enemmän kansalaisten ja yritysten jokapäiväiseen elämään. Pelkistetyllä lainkirjoitustekniikalla, ja mahdollisista poliittisista paineista johtuen lainvalmistelussa ongelmalliseksi koetun asian tietoisesti avoimeksi jättämisellä, on myöskin vaikutusta.⁵⁸ VML 31 § on malliesimerkki ongelmalliseksi koetun asian jättämisestä avoimeksi. Samoin siirtohinnoitteluoikaisusäännöksen ratkaisukäytäntö on osoittanut sen, että ratkaisijalle erilaisia tulkintavaihtoehtoja jättävän normin sisältö täsmentyy valitun tulkintavaihtoehdon mukaiseksi. Tätä kuvaa hyvin Myrsky teoksessaan Prejudikaattien merkitys verotuksessa: ”Kun jokin ratkaisulinja vakiintuu, syntyy ns. vallitseva oikeustila, jonka tunteminen antaa realistisemmän ja täsmällisemmän kuvan oikeusjärjestyksen sisällöstä kuin pelkän kirjoitetun normiston tunteminen.”⁵⁹ Konserniyrityksiä kiinnostavan verotuksen ennustettavuuden kannalta toimiva ratkaisu ei ole sellainen, jossa lain kirjain on liian tulkinnanvarainen. Kuuluisiko verovelvollisen ymmärtää vallitseva oikeustila, vai pitäisikö verovelvollisen pystyä luottamaan kirjoitettuun lakiin?

Vielä, kun pohditaan prejudikaattien luomaa, ennen lakimuutosta vallinnutta oikeustilaa, voidaan todeta, että lainsäätäjän tarkoitus ei toteutunut. Ratkaisovelvollisen viranomaisen tulkinta VML 31 §:n antamista oikeuksista siirtohinnoitteluoikaisuun oli suppea.

Prejudikaatit eivät siis muodollisesti sido vero-ongelman ratkaisijaa. Toisaalta heikosti velvoittavan oikeuslähteen, kuten KHO:n ratkaisun, sivuuttaminen saattaa johtaa tuomion muuttumiseen seuraavassa oikeusasteessa. Lisäksi hyvä päätös perusteluineen nojautuu myös heikosti velvoittavaan oikeusmateriaaliin.

Ratkaisijat voivatkin sisäisesti kokea olevansa velvoitettuja noudattamaan ennakkopäätöksiä. Käytännön ongelmatilanteissa etsitään usein ratkaisuja, jotka ovat samankaltaisia ratkaistavan ongelman kanssa, tai ainakin muistuttavat sitä. Ratkaisumenettely voi olla myös sellainen, että asiaan otetaan kanta kaikkien veroasiassa

---

⁵⁸ Linnakangas – Myrsky 2010, s. 21

⁵⁹ Myrsky 2002, s. 35

tarpeellisten näkökohtien mukaan, jonka jälkeen lopputulosta testataan mahdollisesti löytyvillä KHO:n ratkaisuilla, mikäli heti ei löydy samanlaista ratkaisua.⁶⁰

Verotusta koskevissa päätöksissä ratkaisuntekijä joutuu ottamaan monessa tapauksessa päätöksensä perustaksi lainsäädäntönormia korvaamaan tai täydentämään KHO:n prejudikaateista johdetun säännön.⁶¹

Prejudikaateilla on siis verotuksen oikeuslähteiden joukossa korostunut, jopa poikkeuksellisen keskeinen merkitys.⁶²

2.2.3 Oikeuskirjallisuuden merkityksestä

Oikeuskirjallisuus kuuluu sallittuihin oikeuslähteisiin. Oikeustieteellisten kannanottojen osalta selvää on se, että tulkintojen esittäjän asiantuntevuudella on vaikutusta. Kannanoton arvo on sitä suurempi, mitä useampi asiantuntija on samaa mieltä jostakin tulkintaongelmasta. Kannanoton arvoon vaikuttavat luonnollisesti annetut perustelut ja säädetyin lain selvyys. Mitä selvempi on laki, sitä vähemmän voi oikeuskirjallisuudessa esitetty kannanotto vaikuttaa. Suurta merkitystä vero-oikeudellisella kirjallisuudella on taas silloin, kun on kysymys tulkintasuositusten esittämisestä uudesta lainsäädännöstä. Tiede toimii tällaisissa tilanteissa tosiasiallisesti oikeutta luovana tekijänä, joka vaikuttaa oikeuden syntyprosessiin.⁶³

Kun uusi laki astuu voimaan, siitä tyypillisesti julkaistaan tulkintasuosituksia sisältäviä kirjoituksia. Nämä vero-oikeudellisessa kirjallisuudessa esitetyt kannanotot saattavat muuntua tavanomaiseksi oikeudeksi, mikäli annetut kannanotot johtavat vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön. Myös olemassa olevan oikeustilan selvittäminen perustelluilla kannanotoilla on oikeuskirjallisuuden merkittävä tehtävä. Esimerkkinä voidaan mainita uuden ratkaisun vaikutus voimassa olevaan oikeustilaan. Oikeuskirjallisuuden lisäksi suuri merkitys on ammatti- ja aikakauslehdillä, kuten Defensor Legis, Verotus ja lakimies ym.⁶⁴

---

⁶⁰ Linnakangas – Myrsky 2010, s. 21

⁶¹ Tikka 1995, s. 27

⁶² Linnakangas – Myrsky 2010, s. 21, Myrsky 2002, s. 35, Tikka 1972, s. 107-108

⁶³ Linnakangas – Myrsky 2010, s. 22-23

⁶⁴ Linnakangas – Myrsky 2010, s. 23

Tässäkin työssä lähemmässä tarkastelussa oleva KHO 2014:119 oli ratkaisu, joka kirvoitti kannanottoja asiantuntijoiden keskuudessa. Voimassa olevaa oikeustilaa pyrittiin tulkitsemaan ja systematisoimaan, ja vallitsevaksi kannanotoksi muotoutui VML 31 §:n kapea tulkinta voimassa olevan oikeuskäytännön tilaksi. Kotimainen lainsäädäntö ei lain sanamuodon ja legaliteettiperiaatteen johdosta sallinut liiketoimen uudelleen luonnehdintaa, ainoastaan mahdollisen hinnan tarkistuksen.

Oikeuskirjallisuuden merkittävyys verrattuna muihin oikeuslähteisiin perustuu siihen, että sen tavoitteena on selvittää vallitseva oikeustila. Tällöin kaikkia oikeuslähteitä käytetään informaatiolähteinä kysymystä selvitettäessä. Kannanotoissa lakitekstit, hallituksen esitykset ja keskeisimmät ennakkopäätökset voivat olla helposti omaksuttavina ja käyttökelpoisina kokonaisuuksina. Tällöin voimassa olevan oikeustilan toteaminen on helpompaa.⁶⁵

2.2.4 Verohallinnon ohjeiden merkityksestä

Verohallinnon tietotuotannolla, kuten ohjeilla ja tiedotteilla, on verotuksessa suuri tosiasiallinen merkitys. Ohjeet eivät ole sitovia normeja, mutta ne ovat hyvin merkittäviä. Verohallinnon ohjaus on normaalia hallinnollista toimintaa, eikä se ole sitovaa. Tästä huolimatta alemmat viranomaiset ovat yleisesti noudattaneet ohjeita käytäntöä sitovina. Julkaisuisaan verohallitus voi myös pelkästään lausua käsityksensä liittyen tiettyyn tulkintaongelmaan.⁶⁶ Verohallinnon ohjaus saa myös oikeudellisesta merkitystä esimerkiksi sitä kautta, että verotusmenettelylaissa ja hallintolaissa on säädetty luottamuksensuojasta – Verohallinnon on edistettävä oikeaa ja yhdenmukaista verotusta ja kehitettävä omaa palvelukykyään. Tästä syystä Verohallinto antaa ohjeita, jotka ovat merkittäviä, mutta eivät sitovia. Joka tapauksessa ohjeet ovat informatiivisia ja niillä on käytännön merkitystä.⁶⁷

Verohallinnon sitovia normeja ovat vain sellaiset päätökset, joiden antamiselle on selvä valtuutussäännös laissa. Lainsäädännössä Verohallinnolle onkin annettu valtuuksia antaa sitovia määräyksiä, jotka koskevat verotusta. Valtuutussäännös on yleensä yksilöity siten, että siinä on yleisluontoinen määräys, kuten ”kohtuulliset kustannukset”. Säännöksessä

---

⁶⁵ Linnakangas – Myrsky 2010, s. 23

⁶⁶ Myrsky – Ossa 2008, s. 26

⁶⁷ Myrsky – Ossa 2008, s. 22

määräyksen tarkemman sisällön määrittely on jätetty Verohallinnolle. Esimerkkinä tällaisista päätöksistä on vuosittain annettava Verohallinnon päätös verovapaiden matkakustannusten korvaamisesta. Hallinnollisten tuomioistuinten ja alempien viranomaisten on noudatettava näitä normeja.

2.3 Yhteenveto

Suomessa toteutettavaan verotukseen vaikuttavat siis erilaiset ja eri tasoilla velvoittavat oikeuslähteet. Oikeuslähdeopin tehtävänä on tulkita olemassa oleva oikeustila käytettävissä olevien oikeuslähteiden avulla. Vero-oikeus on elinkeinoelämän dynaamisuuden, legaliteettiperiaatteen, OECD:n ohjeiden, Verohallinnon ohjeiden, veropolitiikan, lainsäätäjän tarkoituksen, epätäydellisen lain kirjaimen ja lain soveltajan ratkaisujen vaikutuspiirissä.

Oikeusdogmaattisen metodin soveltajan tulee tutkimusta tehdessään ymmärtää se tosiasia, että verolainsäädännön tulkinta voi epäselvimmissä tapauksissa olla todella vaikeaa.

3 Siirtohinnoittelu

Kotimaassa siirtohinnoittelua ohjaavat Suomen laki ja verosopimukset, OECD:n ohjeet, EU:n ja verohallituksen antamat ohjeet, oikeuskirjallisuus, oikeuskäytäntö ja lain esityöt. Yksi merkittävimmistä oikeuslähteistä siirtohinnoittelua koskien on OECD:n siirtohinnoitteluohje monikansallisille yrityksille.⁶⁸

Viime kädessä siirtohinnoittelussa on kysymys verotulojen jakamisesta vähintään kahden valtion välillä. Valtiot pyrkivät välttämään kahdenkertaisen verotuksen solmimalla verosopimuksia verotusvaltaa jakaessaan. Kansainväliset verosopimukset sitovat valtioita, ja niiden määräykset menevät kansallisen lainsäädännön määräysten edelle. Tämä tarkoittaa sitä, että vaikka verosopimuksen määräykset olisivat ristiriidassa kansallisen lainsäädännön kanssa, on verosopimuksen määräystä noudatettava.⁶⁹

Valtion verosta säädetään lailla Suomen perustuslain 81 §:n mukaan. Verosta säädetty laki sisältää säännökset verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteista sekä verovelvollisen oikeusturvasta. Verokohtelun tulee siis perustua kansallisen lain säännökseen. Verosopimuksilla voidaan tätä Suomen valtion verotusvaltaa supistaa, mutta laajentaminen ei ole mahdollista. Kansallisessa lainsäädännössä useimmilla mailla on siirtohinnoittelua koskevia verosopimusmääräyksiä yksityiskohtaisempia säännöksiä. OECD:n rooli siirtohinnoittelussa on merkittävä, ja OECD:n siirtohinnoitteluohjeet ovat muodostuneet kansainväliseksi standardiksi myös OECD:n ulkopuolisissa maissa.⁷⁰

Verotuksessa siirtohinnoittelulla tarkoitetaan etuyhteisyrietysten keskenään tekemien liiketoimien hinnoittelua. Tuloverotuksessa siirtohinnoittelulla on olennainen merkitys verovelvollisen verotettavan tulon tai tappion määrään. Veronsaajan kannalta keskeisiä kysymyksiä ovat erityisesti konsernien sisäisten, rajat ylittävien transaktioiden hinnoittelut. Konsernien käyttämät hinnoittelut vaikuttavat siihen, mihin maahan tulo kertyy.⁷¹

---

⁶⁸ KPMG 2012, s. 23

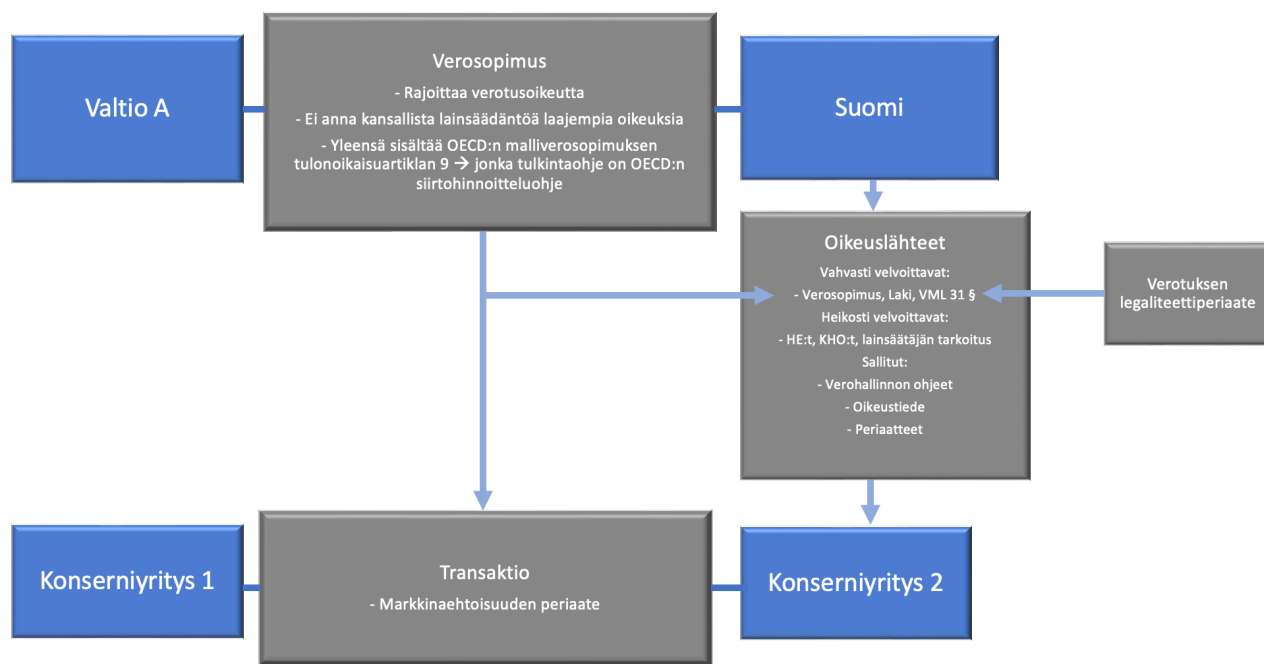
⁶⁹ Karjalainen – Raunio 2007, s. 17

⁷⁰ Karjalainen – Raunio 2007, s. 17-18

⁷¹ KPMG 2012, s. 21

Kansallinen lainsäädäntö ja kansainväliset verosopimukset velvoittavat konserniyritykset hinnoittelemaan rajat ylittävät transaktiot markkinahintaehtoisesti.⁷²

Markkinaehtoperiaatetta käsitellään tarkemmin seuraavassa kappaleessa.

Etuyhteysyritysten välisen rajat ylittävän transaktion tulkinta

3.1 Markkinaehtoperiaate OECD:n ohjeistuksissa

3.1.1 OECD:n malliverosopimuksen 9 artikla: Etuyhteydessä keskenään olevat yritykset

Verosopimukset valtioiden välillä noudattelevat yleisesti OECD:n malliverosopimusta. Myös Suomen solmimista verosopimuksista valtaosa perustuu malliverosopimukseen. OECD:n malliverosopimuksen artikla 9 koskee etuyhteystoimia ja rakentuu markkinaehtoperiaatteelle.⁷³

⁷² Karjalainen – Raunio 2007, s. 24 ja s. 46

⁷³ Karjalainen – Raunio 2007, s. 18

9 artikla

Etuyhteydessä keskenään olevat yritykset

1. Milloin

a) sopimusvaltion yritys välittömästi tai välillisesti osallistuu toisen sopimusvaltion yrityksen johtoon tai valvontaan tahi omistaa osan sen pääomasta, taikka

b) samat henkilöt välittömästi tai välillisesti osallistuvat sekä sopimusvaltion yrityksen että toisen sopimusvaltion yrityksen johtoon tai valvontaan tahi omistavat osan niiden pääomasta,

ja jos jommassakummassa tapauksessa yritysten välillä kauppaa- tai rahoitussuhteissa sovitaan ehdoista tai määrätään ehtoja, jotka poikkeavat siitä, mistä riippumattomien yritysten välillä olisi sovittu, voidaan kaikki tulo, joka ilman näitä ehtoja olisi kertynyt toiselle näistä yrityksistä, mutta näiden ehtojen vuoksi ei ole sille kertynyt, lukea tämän yrityksen tuloon ja verottaa siitä tämän mukaisesti.

2. Milloin sopimusvaltio lukee tämän valtion yrityksen tuloon – ja tämän mukaisesti verottaa – tuloa, josta toisen sopimusvaltion yritystä on verotettu tässä toisessa valtiossa, ja näin mukaan luettu tulo on tuloa, joka olisi kertynyt ensiksi mainitun valtion yritykselle, jos yritysten välillä sovitut ehdot olisivat olleet sellaisia, joista riippumattomien yritysten välillä olisi sovittu, tämän toisen valtion on asianmukaisesti oikaistava tästä tulosta siellä määrätyn veron määrä. Tällaista oikaisua tehtäessä on otettava huomioon tämän sopimuksen muut määräykset, ja sopimusvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on tarvittaessa neuvoteltava keskenään.

Malliverosopimuksen 9 artiklan keskeinen sisältö on sen ensimmäisessä kappaleessa. Ensimmäinen kappale sisältää sekä etuyhteyden määritelmän että markkinaehtoisuuden vaatimuksen.⁷⁴ Mikäli etuyhteyksyritysten välisessä liiketoimessa on käytetty ehtoja, jotka

⁷⁴ Aine – Lehtimäki 3/2022 s. 284, Isomaa-Myllymäki 2016, 4. Markkinaehtoisuus verosopimusoikeudessa > 4.5 Verosopimusoikeudellinen markkinaehtoperiaate – OECD 9 artikla > 4.5.1 Sisältö, tulkintalähteet ja tavoitteet, s. 81

poikkeavat ehdoista, joita toisistaan riippumattomat yritykset olisivat käyttäneet, voidaan ryhtyä tulonoikaisuun. Näiden, vastoin markkinaehtoperiaatetta sovittujen ehtojen johdosta kertymättä jäänyt yrityksen tulo voidaan lukea sen yrityksen tuloksi, jolle kyseinen tulo olisi kertynyt ilman kyseisiä markkinaehtoperiaatteen vastaisia ehtoja. Lisäksi näitä tuloja voidaan verottaa sen mukaisesti. Artiklan soveltaminen edellyttää kuitenkin nimenomaisesti sitä, että etuyhteisyriyten välisissä transaktioissa poiketaan markkinaehtoperiaatteesta.⁷⁵ Oikeutettu kysymys tässä vaiheessa onkin markkinaehtoperiaatteen määritelmä. Markkinaehtoperiaatetta ei artiklassa määritellä, mutta artiklan kommentaarissa viitataan OECD:n siirtohinnoitteluohjeeseen, johon on kirjattu kansainvälisesti hyväksytyt periaatteet ja ohjeet markkinaehtoperiaatteen soveltamisesta.⁷⁶ Markkinaehtoperiaatteen tulkintalähteenä käytetäänkin OECD:n siirtohinnoitteluohjeita juuri malliverosopimuksen 9 artiklan ja sen kommentaarin suppeuden ja kommentaarin sisältämän siirtohinnoitteluohjeisiin viittauksen vuoksi. Suomen verosopimukseen sisältyy OECD:n malliverosopimuksen mukainen määräys, eli Suomen verosopimusvelvoitteiden sisältöä tulkittaessa vakiintunut asema tulkintalähteenä on malliverosopimuksen 9 artiklalla ja sen kommentaarilla sekä OECD:n siirtohinnoitteluohjeilla.⁷⁷

3.1.2 OECD:n siirtohinnoitteluohje

OECD:n siirtohinnoitteluohjeistus on nimensä mukaisesti ohjeistus, ei velvoittavaa normistoa. Toisaalta sitomattomuutta ei pidä ylikorostaa, sillä veroviranomaisen tulisi noudattaa siirtohinnoitteluohjeiden tulkintasuosituksia niiltä osin, kuin niissä on otettu asiaan kantaa. OECD:n siirtohinnoitteluohjeistus on kansainvälisen konsensuksen perusteella syntynyt tulkintasuositus siitä, miten kansallisessa lainsäädännössä ja verosopimuksissa olevaa markkinaehtoperiaatteen vaatimusta voidaan ja tulisi määrittää.⁷⁸ Eri maiden verotuskäytännössä ja yleisesti kansainvälisessä vero-oikeudessa OECD:n periaatteet onkin hyväksytty siirtohinnoittelun perustaksi. Ohjetta on sovellettu laajalti verotuskäytännössä, ja sitä on käytetty siirtohinnoittelua koskevissa tulkinnanvaraisissa tapauksissa.⁷⁹

---

⁷⁵ Karjalainen – Raunio 2007, s. 19 ja KPMG 2012, s. 26-27

⁷⁶ OECD Model Tax Convention 2017, s. 226

⁷⁷ Aine – Lehtimäki, Verotus 3/2022, s. 284

⁷⁸ Karjalainen – Raunio 2007, s. 41

⁷⁹ KPMG 2012, s. 47

Alkuperäisessä muodossaan siirtohinnoitteluohjeet julkaistiin vuonna 1995 perustuen vuoden 1979 OECD:n raporttiin *Transfer Pricing and Multinational Enterprises*.⁸⁰ Uusin päivitys ohjeisiin on julkaistu 20.1.2022. Ohjeissa on yhdeksän kappaletta, joista ensimmäisessä käsitellään markkinaehtoperiaatetta.⁸¹ Markkinaehtoperiaatetta on syytä tarkastella lähemmin, koska OECD:n malliverosopimuksen artiklan 9 kommentaarissa viitataan markkinaehtoperiaatteen osalta kyseisiin OECD:n siirtohinnoitteluohjeisiin.

3.1.3 Markkinaehtoperiaate OECD:n siirtohinnoitteluohjeessa

Tässä kappaleessa tutkitaan OECD:n siirtohinnoitteluohjeen markkinaehtoperiaatteen määritelmää ja ohjeistuksen merkitystä kansallisessa ratkaisukäytännössä.

Ohjeistuksen johdannossa todetaan, että veroviranomaisten ei tulisi automaattisesti olettaa, että etuyhteisyrietykset ovat yrittäneet manipuloida tuottojansa. Siirtohinnan oikean markkinahinnan määrittely voi olla tosiasiallisesti vaikeata johtuen markkinavoimien puutteesta etuyhteisyrietysten välisessä liiketoimessa, tai valittaessa tietty liiketoimintastrategia. Tärkeää on pitää mielessä, että tarve pienille muutoksille markkinaehtoisuuden saavuttamiseksi syntyy riippumatta osapuolten välisistä sopimusvelvoitteista koskien hintaa tai osapuolten yrityksistä minimoida verot. Tästä johtuen veronoikaisu markkinaehtoperiaatteen alla ei vaikuta osapuolten sopimuksellisiin velvoitteisiin asioissa, jotka eivät koske verotusta. Veronoikaisu voi olla aiheellinen myös tilanteissa, joissa ei ole edes yritetty minimoida tai vältellä veroja.⁸²

Kun siirtohinnoittelussa käytetty hinta ei vastaa markkinaehtoista hintaa ja markkinaehtoperiaatetta, OECD:n jäsenmaat ovat sopineet etuyhteisyrietysten tuottojen korjaamisesta tarpeen mukaan markkinaehtoisuuden varmistamiseksi. OECD:n jäsenmaiden mukaan sopiva korjaus saavutetaan määrittelemällä ne kaupalliset ja taloudelliset suhteet, jotka voidaan olettaa löytyvän toisistaan riippumattomien osapuolten välillä vastaavissa transaktioissa vastaavissa olosuhteissa. Ohjeessa käytetään englannin kielen sanaa *comparable*, jonka merkitys on myös vertailukelpoinen.⁸³

---

⁸⁰ Karjalainen – Raunio 2006, s. 38

⁸¹ OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations, s. 29-39

⁸² OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 1.2, s. 29

⁸³ OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 1.3, s. 30

Määriteltäessä tulonoikaisua viittaamalla olosuhteisiin, jotka olisivat olleet voimassa edellä kuvatun kaltaisessa vertailukelpoisessa riippumattomien osapuolten välisessä transaktiossa (comparable uncontrolled transaction), huomio kiinnittyy transaktioiden luonteeseen ja siihen, eroavatko transaktion ehdot niistä ehdoista, joita olisi käytetty vertailukelpoisessa riippumattomien osapuolten välisissä ehdoissa. Tällainen riippumattomien osapuolten ja toisistaan riippuvaisten osapuolten välisten transaktioiden vertailuanalyysi on markkinaehtoperiaatteen soveltamisen ytimessä.⁸⁴ Vertailukelpoisuus ja vertailuanalyysi ovat keskeisiä tekijöitä arvioitaessa markkinaehtoperiaatteen toteutumista, koska toteutumista arvioidaan sen perusteella, mitä riippumattomien yritysten välillä olisi sovittu.⁸⁵

Vertailuanalyysissä on kaksi keskeistä näkökohtaa. Ensimmäisenä tulee tunnistaa kaupalliset tai taloudelliset suhteet etuyhteisyriitysten välillä ja näihin suhteisiin liittyvät ehdot ja taloudellisesti merkitykselliset olosuhteet, jotta etuyhteystransaktio on tarkasti kuvattu. Ohjeissa käytetään sanaa delineated (määrittää, kuvata, rajata). Toiseksi näitä etuyhteisyriitysten välillä vallitsevia tarkasti määriteltyjä ja tunnistettuja kaupallisia ja taloudellisia ehtoja ja olosuhteita tulee verrata riippumattomien yritysten välisten vertailukelpoisten transaktioiden ehtoihin ja kaupallisiin olosuhteisiin.⁸⁶

Etuyhteisyriitysten liiketoiminnan kuvaamisessa ja määrittämisessä tulee ottaa huomioon esimerkiksi sopimusehdot, riskin jakautuminen osapuolten välillä, markkinatilanne, siirretyn omaisuuden luonne ja osapuolten liiketoimintastrategiat.⁸⁷ Näitä verrataan toisistaan riippumattomien yritysten toimintaan vastaavassa tilanteessa. Vertaillessaan realistisesti saatavilla olevia vaihtoehtoja toisistaan riippumattomat yritykset ryhtyvät ainoastaan sellaiseen transaktioon, jolle ei ole tarjolla selvästi parempaa vaihtoehtoa. Toisin sanottuna riippumattomat yritykset ryhtyvät liiketoimeen, jonka lopputulos ei ole huonompi kuin seuraavaksi paras vaihtoehto. On esimerkiksi epätodennäköistä, että yritys hyväksyy tuotteestaan tarjotun hinnan, mikäli toinen asiakas on valmis tarjoamaan enemmän tai saman hinnan, mutta paremmilla ehdoilla. Punnitessaan eri vaihtoehtoja riippumattomat yritykset

---

⁸⁴ OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 1.6, s. 31

⁸⁵ Karjalainen – Raunio 2018, 3 Siirtohinnoittelua koskeva ohjeistus > 3.1 OECD:n siirtohinnoitteluohjeet, s. 37

⁸⁶ OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 1.33, s. 39

⁸⁷ OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 1.36, s. 40

huomioivat kaikki asiaa koskevat kaupalliset erot vaihtoehtojen välillä, kuten esimerkiksi riskit.⁸⁸

Kun transaktio on määritelty, verrataan sitä mahdollisuuksien mukaan vastaaviin riippumattomien yritysten välisiin transaktioihin. Transaktioiden vertailukelpoisuus ei ole yksiselitteistä, jonka johdosta pitää selvittää ovatko transaktiot vertailtavissa, ja saako niistä vertailukelpoisia tekemällä pieniä muutoksia.⁸⁹

Tämän tutkielman kannalta OECD:n siirtohinnoitteluohjeiden edellä kuvattu markkinaehtoperiaate on hyvinkin merkityksellinen. Ohjeista välittyy niiden tarkoitus, joka on pyrkimys varmistaa verotuksen kohdentuminen oikein. Tiivistetysti voitaneen sanoa, että mikäli konserniyhtiöt sopivat keskinäisissä liiketoimissaan ehdoista, joihin toisistaan riippumattomat yritykset eivät suostuisi, ei kyseisessä transaktiossa ole toteutunut markkinaehtoisuus. Jos näin on, voidaan ryhtyä verovelvollisen tulonoikaisuun OECD:n malliverosopimuksen artiklan 9 perusteella.

Edelleen tulee pitää mielessä, että OECD:n siirtohinnoitteluohje on nimensä mukaisesti ohje. OECD:n ohjeiden merkityksestä kotimaisen VML 31 §:n tulkintatilanteissa Aine ja Lehtimäki toteavat Verotus -lehden artikkelissaan, että useissa KHO:n päätöksissä siirtohinnoitteluohjeiden asema kansallisen siirtohinnoitteluoikaisusäännöksemme tulkinnassa on vahvistettu merkittäväksi.⁹⁰

Markkinaehtoperiaate on saanut osakseen myös kritiikkiä. Vuonna 2018 julkaistussa teoksessaan Siirtohinnoittelu, 2. painos, Karjalainen ja Raunio toteavat, että kriittisesti markkinaehtoperiaatteeseen suhtautuvat kansalaisjärjestöt ja tutkijat sanovat sen mahdollistavan voittojen siirtämisen alhaisen verorasituksen maihin johtuen siitä, että markkinaehtoperiaate ei ota riittävästi huomioon konsernin perusominaisuutta eli sitä, että konserni toimii yhtenä kokonaisuutena. OECD puolustaa voimakkaasti markkinaehtoperiaatetta kriitikkistä huolimatta. Markkinaehtoperiaatteen vahvuuksina pidetään sen tehokkuutta ja maailmanlaajuisesti vakiintuneita soveltamiskäytäntöjä.

---

⁸⁸ OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 1.38, s. 41

⁸⁹ OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 1.39, s. 41

⁹⁰ Aine – Lehtimäki 3/2022, s. 284-285

Kirjoittajat toteavat, että ”Markkinaehtoperiaate on edelleen paras valittavissa olevista menetelmistä.”⁹¹

OECD:n siirtohinnoitteluohjeeseen käytetään tässä tutkielmassa näinkin paljon tilaa sen tähden, että sen merkitys OECD:n malliverosopimuksen 9 artiklan tulkinnassa halutaan tehdä selväksi. Eli jos maiden välisiin verosopimuksiin yleisesti sisällytetty malliverosopimuksen tulonoikaisua koskeva artikla 9 tulee sovellettavaksi, on tilanteen tulkinnassa iso merkitys OECD:n siirtohinnoitteluohjeella.

Edellä kuvatusta huolimatta siirtohinnoitteluohjeiden tulkinnan merkitys on ainakin aiemmin voimassa olleen lainsäädännön aikana ollut epäselvää. Esimerkiksi Pankakoski kirjoittaa KHO:n huomioineen OECD:n siirtohinnoitteluohjeet ratkaisuisaan KHO 2013:36, KHO 2014:33, KHO 2014:119, KHO 2017:145 ja KHO 2017:146. Tulkintakannanoton OECD:n siirtohinnoitteluohjeiden asemaan VML 31 §:n 1 momentin mukaisissa hinnoitteluratkaisuissa korkein hallinto-oikeus antoi ratkaisussaan KHO 2014:119. Ratkaisun mukaan VML 31 §:n 1 momentin mukaisissa tilanteissa OECD:n siirtohinnoitteluohjeisiin voidaan nojata, mutta näiden sisältö ei voi laajentaa Suomen kansalliseen lainsäädäntöön sisältyvää tulonoikaisumahdollisuutta. OECD:n ohjeita voidaan hyödyntää markkinaehtoisuutta arvioitaessa, mutta oikeuslähdeopillista sitovuutta niillä ei ole. Pankakoski toteaaakin, että OECD:n siirtohinnoitteluohjeilla on sallitun oikeuslähteen asema Suomessa.⁹² Näin siis ennen 1.1.2022 lakimuutosta.

Isomaa-Myllymäki pohtii myös OECD:n siirtohinnoitteluohjeiden asemaa sallitun oikeuslähteen ja heikosti velvoittavan oikeuslähteen välillä. Yksi perustelu ohjeiden luokittelussa heikosti velvoittavaksi oikeuslähteeksi voisi olla se, että korkein hallinto-oikeus ratkaisussaan KHO 2014:119 on erikseen perustellut OECD:n siirtohinnoitteluohjeesta poikkeavaa ratkaisuaan, vaikka sallitusta oikeuslähteestä poikkeamista ei tarvitse perustella. Sen sijaan heikosti velvoittavasta oikeuslähteestä poikkeaminen tulee perustella. Lisäksi, mikäli ratkaisussa sivuutetaan heikosti velvoittava oikeuslähde ilman perusteluja, ratkaisu on altis kritiikille.⁹³

---

⁹¹ Karjalainen – Raunio 2018, 4 Siirtohinnoitteluprojekti > 4.1 Markkinaehtoperiaate, s. 46

⁹² Pankakoski 2018, s. 136-137

⁹³ Isomaa-Myllymäki 2016, 2. Teoreettinen viitekehys > 2.4 Tulkinnan oikeudelliset rajoitukset vero-oikeudessa > 2.4.4 Pehmeä sääntely ja sen merkitys tulkintaprosessissa, s. 32-35

OECD:n ohjeistuksen merkityksen epäselvyyttä ja tulkinnan vaikeutta kansallisessa oikeustilassa ennen 2022 lakimuutosta vahvistaa myös HE 188/2021. Ongelmat oli siis tunnustettu lainsäätäjän tasolla, ja asiaa pyrittiin selkiyttämään. Hallituksen esityksessä todetaan heti ensimmäisessä kappaleessa ”Tavoitteena on, että siirtohinnoitteluohjeita voitaisiin kansallisen säännöksen nojalla tehdä OECD:n malliverosopimuksen siirtohinnoitteluun liittyvän, etuyhteydessä keskenään olevia yrityksiä koskevan sopimusmääräyksen ja OECD:n siirtohinnoitteluohjeiden koko laajuudessa. Silloin kansallinen sääntely vastaisi kyseistä OECD:n malliverosopimuksen määräystä ja verosopimusten tulkinnassa käytettäviä OECD:n siirtohinnoitteluohjeita.”

Edellä kuvattu korostaa entisestään OECD:n ohjeistuksen merkitystä myös kansallisessa vero-oikeudessa.

3.2 Markkinaehtoperiaate VML 31 §:n mukaan ennen vuoden 2022 lakimuutosta

Verosopimuksen 9 artiklan määräykset keskenään etuyhteydessä olevista yrityksistä antavat siis Suomen veroviranomaisille oikeuden myös verosopimuksen piirissä oikaista liiketoimen suomalaisen osapuolen verotusta. Merkittävää on kuitenkin se, että verosopimus ei mahdollista kotimaiselle veroviranomaiselle kansallista lainsäädäntöä laajempaa verotusvaltaa. Näin ollen verosopimuksen määräys viime kädessä sallii etuyhteystransaktiota koskevan kansallisen lainsäädännön soveltamisen.⁹⁴

Markkinaehtoperiaatteen tulkintaan kansallisessa lainsäädännössä vaikuttavat OECD:n ja Euroopan unionin tuomioistuimen (EUT) esittämien tulkintojen lisäksi myös puhtaasti kansalliset oikeuslähteet. Tällaisia ovat ylimpien tuomioistuinten tulkinnat, lainvalmisteluaineisto ja oikeuskirjallisuuden kannanotot. Markkinaehtoperiaatteen sisältämien säännösten soveltamisala on kuitenkin se, joka vaikuttaa eniten kansallisen markkinaehtoperiaatteen tulkintaan.⁹⁵

Edellisen kerran siirtohinnoittelua koskevaa säännöstä VML 31 §:ää päivitettiin vuonna 2006, ja uudistettu laki astui voimaan 1.1.2007 (Laki verotusmenettelystä annetun lain

---

⁹⁴ Karjalainen – Raunio 2007, s. 19-20

⁹⁵ Isomaa-Myllymäki 2016, 6. Markkinaehtoisuus kansallisessa lainsäädännössä > 6.1. Luvun sisältö, s. 183

muutoksesta 1041/2006).⁹⁶ Hallituksen esityksessä HE 107/2006 Eduskunnalle tuloverotuksen siirtohinnoittelua koskevaksi lainsäädännöksi sanotaan ”Verotusmenettelyssä annetussa laissa ehdotetaan säädettäväksi siirtohinnoittelu-oikaisun tekemisestä etuyhteyssuhteessa tehdyn liiketoimen ehtojen poiketessa ehdoista, joita riippumattomien osapuolten välillä olisi käytetty. ” ja ”Ehdotetuilla muutoksilla tarkennettaisiin markkinaehtoperiaatteen soveltamista etuyhteydessä tehtyihin kotimaisiin ja rajat ylittäviin liiketoimiin ja velvoitettaisiin verovelvolliset tietyissä tapauksissa laatimaan dokumentointi sen osoittamiseksi, että käytetty siirtohinnoittelu vastaa markkinaehtoperiaatetta.”

Tässä kappaleessa tutkitaan aiemmin voimassa olleeseen VML 31 §:ään liittyntä epäselvyyttä.

Ennen vuoden 2022 muutosta siirtohinnoittelua koskevassa verotuksen oikaisusäännöksessä oli kolme momenttia:

31 § (1.12.2006/1041) [HE 107/2006]

Siirtohinnoittelu-oikaisu

Jos verovelvollisen ja häneen etuyhteydessä olevan osapuolen välisessä liiketoimessa on sovittu ehdoista tai määrätty ehtoja, jotka poikkeavat siitä, mitä toisistaan riippumattomien osapuolten välillä olisi sovittu, ja verovelvollisen elinkeinotoiminnan tai muun toiminnan verotettava tulo on tämän johdosta jäänyt pienemmäksi tai tappio on muodostunut suuremmaksi kuin se muutoin olisi ollut, lisätään tuloon määrä, joka olisi kertynyt ehtojen vastatessa sitä, mitä toisistaan riippumattomien osapuolten välillä olisi sovittu.

Liiketoimen osapuolet ovat etuyhteydessä toisiinsa, jos liiketoimen osapuolella on toisessa osapuolella määräysvalta tai kolmannella osapuolella on yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa määräysvalta liiketoimen molemmissa osapuolissa. Osapuolella on määräysvalta toisessa osapuolella silloin, kun:

1) se välittömästi tai välillisesti omistaa yli puolet toisen osapuolen pääomasta;

---

⁹⁶ Katso 1041/2006 lisäksi myös HE 107/2006 vp

2) sillä välittömästi tai välillisesti on yli puolet toisen osapuolen kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä;

3) sillä välittömästi tai välillisesti on oikeus nimittää yli puolet jäsenistä toisen yhteisön hallitukseen tai siihen verrattavaan toimielimeen tai toimielimeen, jolla on tämä oikeus; tai

4) sitä johdetaan yhteisesti toisen osapuolen kanssa tai se muutoin voi tosiasiallisesti käyttää määräysvaltaa toisessa osapuolella.

Mitä 1 momentissa säädetään, noudatetaan myös yrityksen ja sen kiinteän toimipaikan välisissä toimitissa.

VML 31.1. §:n soveltaminen edellyttää siis sen sanamuodon mukaan seuraavaa:

- kyseessä ovat liiketoimet toistensa kanssa etuyhteydessä olevien yritysten välillä
- liiketoimessa sovitut ehdot poikkeavat siitä, mitä olisi sovittu riippumattomien osapuolten välillä; ja
- näiden sovittujen ehtojen johdosta verovelvollisen elinkeinotoiminnan tai muun toiminnan tulo on jäänyt pienemmäksi tai tappio on muodostunut suuremmaksi kuin se muutoin olisi ollut.⁹⁷

Säännöksen tulkinnan lähtökohta on sen sanamuoto. Lainkohdassa mainitaan käsitteet liiketoimet, ehdot ja etuyhteys. Etuyhteyden ja liiketoimen määrittäminen ei ole aiheuttanut yhtä paljon haasteita kuin ehdot. Liiketoimen ehdon sisältöä tai sen laajuutta ei käsitelty hallituksen esityksen perusteluissa. Käsite onkin jäänyt oikeuskäytännössä tehtävien rajanvetojen varaan. Ratkaisussaan KHO 2014:119 korkein hallinto-oikeus totesi, että liiketoimen markkinaehtoisuuden tarkastelu merkitsee ainoastaan sen arvioimista, onko verovelvollinen lisännyt tuloonsa markkinaehtoisuuden perusteella riittävän määrän, tai onko verovelvollinen käsitellyt vähennyskelpoisena menona markkinaehtoisuusperiaatteella hyväksyttävän määrän. Tähän KHO:n linjaukseen perustuen on siis mahdollista katsoa ehtojen käsittävän ainoastaan liiketoimen hinnoittelun. Markkinaehtoisuus ei kuitenkaan tarkoita pelkkää hintaa. Sekä OECD:n siirtohinnoitteluohjeet että Suomen kansallinen lainsäädäntö mahdollistavat hinnan lisäksi muidenkin ehtojen markkinaehtoisuuden

⁹⁷ Isomaa-Myllymäki 2016, 6. Markkinaehtoisuus kansallisessa lainsäädännössä > 6.2. Siirtohinnoitteluohjeet, s. 189-190, Aine – Lehtimäki 3/2022, s. 283, Helminen 1/2014 s. 85

arvioimisen. Ehdot ovat siis käsitteellisesti laajempi asia kuin hinta, mutta ehdon täsmällinen merkitys oli VML 31 §:n soveltamisalalla epäselvä.⁹⁸

Myös Knuutinen tuo esiin tulkintansa VML 31 §:stä. Knuutisen mukaan ”Säännöksen tekstissä tuodaan siten eksplisiittisesti esiin se, että kysymys ei ole vain hinnasta, vaan yleisemmin poikkeavista ehdoista.” Knuutinen ottaa kantaa myös hallituksen esitykseen HE 107/2006 jossa todetaan OECD:n siirtohinnoitteluohjeisiin sitoutumisen olevan maailmanlaajuisista ja useiden valtioiden säätäneen markkinaehtoisuudesta lainsäädäntötasolla, johon myös VML 31 §:n säätämällä on tähdätty. Ennen ratkaisua KHO 2014:119 Suomessa oli toimittu siten, että VML 31 § toimi tavallaan OECD:n siirtohinnoitteluohjeiden implementointinormina. Keskusteluun siitä missä laajuudessa VML 31 § oikeasti mahdollisti OECD:n ohjeisiin nojautumisen normin soveltamisalan rajaajana, antoi KHO 2014:119 vastauksen. Ratkaisun mukaan liiketoimen uudelleenluonnehdinta ei ollut mahdollista siitä huolimatta, että uudelleenluonnehdinnan mahdollisuuteen OECD:n siirtohinnoitteluohjeessa viitataan. Näin ollen VML 31 §:n soveltamisala on siirtohinnoitteluohjeissa todettua kapeampi.⁹⁹ Tapauksen perusteluissa viitataan legaliteettiperiaatteeseen eli siihen, että verosta säädetään lailla, ja laista tulee löytyä olennaiset elementit sille, mihin verotus perustuu. Suomen kansallisessa lainsäädännössä ei ole oikeutusta ja valtuutusta uudelleenluonnehdintaan.¹⁰⁰

Pankakoski otti ennen lakimuutosta kantaa siirtohinnoitteluohjeisnormin epäselvyyteen kritisoimalla pykälän sanamuotoa. Erityistä epäselvyyttä aiheutti pykälän sanamuodossa se, että pykälä ei ilmaissut kuinka markkinaehtoinen siirtohintaa voidaan saavuttaa. Markkinaehtoperiaatteen käsitettä ei myöskään ollut täsmennetty, eikä sen soveltamisala käynyt säännöksen sanamuodosta selvästi ilmi. Pankakoski ehdottikin markkinaehtoisen siirtohinnan määrittämistä koskevan ongelman ratkaisua lainsäädäntötasolla muuttamalla säännöksen sanamuotoa siten, että säännöksen sanamuoto olisi täsmällinen ja että se ilmaisisi markkinaehtoperiaatteen sisällön kansallisissa soveltamistilanteissa.¹⁰¹

---

⁹⁸ Isomaa-Myllymäki 2016, 6. Markkinaehtoisuus kansallisessa lainsäädännössä > 6.2. Siirtohinnoitteluohjeisnormin säännös, s. 190

⁹⁹ Knuutinen 1/2015, s. 110

¹⁰⁰ Knuutinen 6/2015, s. 1060-1061

¹⁰¹ Pankakoski 2018, s. 62

Aine ja Lehtimäki ovat vuoden 2022 VML 31 §:n lakimuutosta pohtiessaan sitä mieltä, että korkeimman hallinto-oikeuden oikeuskäytäntö oli myös tehnyt ilmeiseksi sen, että siirtohinnoittelua koskevaa lainsäädäntöä tulee selkiyttää ja täsmentää.¹⁰²

Kansallisesta markkinaehtoperiaatteesta ja siirtohinnoitteluoikaisun mahdollistavasta VML 31 §:stä voidaan todeta, että lain sanamuoto oli epäselvä. OECD:n ohjeiden merkitys kansallisen siirtohinnoitteluoikaisusäännöksen tulkintalähteenä oli vahvistettu merkittäväksi, mutta KHO:n ratkaisukäytäntö oli kuitenkin merkittävästi rajannut ohjeiden soveltamisen laajuutta VML 31 §:n tulkinnassa. Suomen oikeuskäytäntö oli siten johtanut tilanteeseen, jossa OECD:n siirtohinnoitteluohjeita ei voitu käyttää VML 31 §:n tulkinnassa kaikessa laajuudessaan, jolloin pykälän soveltamisala on ollut verosopimuksen siirtohinnoittelua koskevan määräyksen sisältöä ja siten markkinaehtoperiaatteen sisältöä huomattavasti suppeampi.¹⁰³

Yhteenvedona voitaneen todeta, että Suomeen muodostunut vallitseva oikeustila siirtohinnoittelua koskevissa vero-oikeudellisissa kysymyksissä oli lainsäätäjän tarkoitusta ja Suomen hyväksymää ja verosopimuksiinsa sisällyttämää OECD:n malliverosopimuksen 9 artiklaa ja siihen erottamattomana osana kuuluvia OECD:n siirtohinnoitteluohjeita ja niiden mahdollistamaa tulonoikaisua huomattavasti rajoitetumpi.

Edellä todetun oikeustilan muodostumista tutkitaan lyhyesti seuraavaksi.

3.3 Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut, markkinaehtoperiaate ja oikeustilan muodostuminen ennen VML 31 §:n lakimuutosta 1.1.2022

Raunion mukaan suomalaisessa oikeuskäytännössä omaksutun tulkintalinjan seurauksena OECD:n siirtohinnoitteluohjeista on kansallisesti poikettu siltä osin kuin niissä on käsitelty veroviranomaisen oikeutta poiketa verovelvollisen valitseman liiketoimen muodosta.¹⁰⁴ Seuraavaksi käsitellään korkeimman hallinto-oikeuden käytäntöä koskien VML 31 §:n tulkintaa.

---

¹⁰² Aine – Lehtimäki 3/2022, s. 285

¹⁰³ Aine – Lehtimäki 3/2022, s. 285

¹⁰⁴ Raunio 2021, Suuri veropäivä, s. 65

3.3.1 KHO 2014:119

Knuutinen pohtii kattavasti korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätöstä KHO 2014:119. Knuutisen asiantuntijakannanotto käydään lyhyesti läpi seuraavaksi.

Ratkaisussaan korkein hallinto-oikeus linjasi, että VML 31 §:n siirtohinnoittelua koskeva säännös ei antanut veroviranomaiselle valtuuksia osapuolten sopiman liiketoimen sivuuttamiseen tai uudelleenluonnehtimiseen. Tapaus koski hybridilainan korkovähennystä. Suomeen sijoittuneella yhtiöllä A oli Luxemburgilainen pääomistaja. Pääomistaja oli antanut A:lle 15 miljoonan euron hybridilainan, joka oli vakuudeton ja eräpäivätön, ja lainan kiinteä korko oli 30 prosenttia. Korko lisättiin lainan pääomaan. A ei ollut selvitystensä mukaan ollut enää saanut pankkirahoitusta entisiin ehdoin, ja rahoitusjärjestelyn taustalla oli pankkien vaatimus tytäryhtiön lisärahoituksesta. A:lle annettu laina oli toissijainen hybridilaina, joka on velkomistilanteessa pankkilainoihin nähden toissijainen saatava. A vaati verotuksessa 1 337 500 euron korkovähennystä.¹⁰⁵

Rahoitusjärjestely, yhtiön taloudelliset olosuhteet, lainan takasijaisuus ja eräpäivättömyys sekä vakuudettomuus muiden ehtojen ohella kokonaisuutena huomioituna, oli konserniverokeskuksen mielestä sellainen järjestely, jollaista ei olisi toisistaan riippumattomien osapuolten kesken sovittu. Laina oli konserniverokeskuksen mukaan VML 31 §:ään ja markkinaehtoperiaatteeseen nojautuen tosiasialliselta luonteeltaan oman pääoman ehtoinen sijoitus. Tällöin sille maksettava korko ei ole vähennyskelpoinen.¹⁰⁶

KHO:n mukaan osapuolten sopiman liiketoimen sivuuttaminen ja uudelleenluonnehdinta olisi vaatinut laissa olevaa nimenomaista valtuutusta. Lainan uudelleenluonnehdinta omaksi pääomaksi olisi näin ollen edellyttänyt selkeää lain säännöstä. Koska VML 31 § ei sanamuotonsa eikä myöskään hallituksen esityksen perustelujen puolesta selvästi oikeuttanut liiketoimen luonnehdintaan toiseksi liiketoimeksi, ei lainan luonnehdinta omaksi pääomaksi ollut pykälän perusteella mahdollista. Ja koska verosopimus ei laajenna verotusvaltaa yli kansallisen lainsäädännön, ei sillä kuinka OECD:n Suomen ja Luxemburgin verosopimukseen sisältyvää 9 artiklaa oli tulkittava, ollut myöskään merkitystä asiassa. OECD:n siirtohinnoitteluohjeiden kohdassa 1.65 nimenomaisesti tuotiin

---

¹⁰⁵ Knuutinen 1/2015, s. 110

¹⁰⁶ Knuutinen 1/2015, s. 110

kyllä esille mahdollisuus liiketoimen uudelleenluonnehdintaan poikkeuksellisissa tilanteissa, mutta KHO katsoi siirtohinnoitteluohjeilla olevan tulkintaa ohjaava vaikutus ainoastaan arvioitaessa osapuolten sopiman liiketoimen markkinaehtoisuutta.¹⁰⁷

Knuutisen mukaan tuloverotuksessa käytäntönä on ollut se, että toteutettava verotus perustetaan verovelvollisen toimenpiteisiin sellaisenaan. Verotuksessa nojaututaan siis yleensä yksityisoikeudelliseen muotoon ja tosiseikastoon, jotka tapausta koskevat. Toisaalta Suomessa ja monissa muissakin valtioissa lähtökohta on aina ollut se, että merkitystä ei ole ainoastaan sillä miksi verovelvollinen toimenpidettä kutsuu tai miten se on nimetty, vaan toimenpiteen tosiasiallinen sisältö on ratkaisevaa. Jos sisältö ei vastaa otsikkoa, niin ratkaisevaa on sopimuksen sisältö – kysymys on faktojen ja normien suhteesta. Tällaista tapauskohtaista faktoihin perustuvaa arviointia Knuutinen kutsuu luonnehdinnaksi, ei uudelleenluonnehdinnaksi. Sopimuksen tai transaktion tosiasiallista oikeudellista sisältöä voidaan arvioida osana tavanomaista lain tulkintaa. Tällainen luonnehdinta ei edellytä tukea normistosta, mutta yksityisoikeudellisen sisällön jättäminen huomiotta tai hyväksymättä sellaisenaan verotuksessa edellyttää. Oikeustoimen arvioiminen ja luonnehtiminen sen tosiasiallisen sisällön mukaan ei ole VML 31 §:n mukaan erityisesti valtuutettua, mutta sitä ei ole myöskään estetty. Yksityisoikeudellisen muodon sivuuttaminen sitä vastoin ei ole mahdollista KHO:n linjauksen mukaan. Tämän KHO 2014:119 selvästi kieltää.¹⁰⁸

Knuutinen toteaa OECD:n siirtohinnoitteluohjeiden suuren merkityksen oikeuskirjallisuuden siirtohinnoittelun tutkimuksessa ja siirtohinnoittelun käytännön toteutustyössä. Tämä suuri merkitys huomioon ottaen on valitettavaa, että OECD:n ohjeiden oikeuslähdeopillinen asema ja suhde kansalliseen lainsäädäntöön on epäselvä.¹⁰⁹ Näin siis Knuutinen ennen vuoden 2022 lakimuutosta.

Helminen on pohtinut samaa ennakkopäätöstä siitä näkökulmasta, että mahdollistaako VML 31 § etuyhteyslainan uudelleenluokittelun ilman veron kiertämistä koskevan VML 28 §:n tukea. Helmisen kannanottoa käydään seuraavaksi läpi.

KHO 2014:119 koski rahoitusjärjestelyä. VML 31 §:n kaikki etuyhteysliiketoimissa sovitut ehdot kattava sanamuoto sisältää kaikki mahdolliset tavat, joilla etuyhteydessä keskenään

---

¹⁰⁷ Knuutinen 1/2015, s. 111

¹⁰⁸ Knuutinen 1/2015, s. 115

¹⁰⁹ Knuutinen 1/2015, s. 118 ja 6/2015, s. 1060

olevat yritykset voivat siirtää voittoja peiteltysti keskenään. Rahoitusjärjestelyissä lähinnä koron taso on VML 31 §:n tarkoittama ehto. Laajemmalla tulkinnalla voidaan kuitenkin katsoa, että itse konsernin sisäinen laina on myös tällainen ehto. Vaikka itse laina katsottaisiin ehdoksi, on sen uudelleenluokitteluun suhtauduttava erittäin varovasti. VML 31 §:n soveltaminen ei edellytä veronkiertotarkoitusta, mutta jos markkinaehtoperiaatteen vastaiseen toimintaan liittyy veronvälttämistarkoitus, voidaan VML 28 §:ää soveltaa yhdessä VML 31 §:n kanssa. Jos tilanteessa on käytetty asian varsinaisen luonteen vastaista oikeudellista muotoa tai toimenpiteeseen on ryhdytty veronvälttämistarkoituksessa, on VML 28 § nimenomaisesti uudelleenluokittelua koskeva säännös. Uudelleenluokitteluun voidaan VML 28 §:n perusteella ryhtyä, kun veronkiertotarkoitus on ilmeistä käytetyssä rahoitusmuodossa.¹¹⁰

Tapauksessa käsitelty hybridilaina on verotuksessa ongelmallinen johtuen sen taloudellisesta luonteesta. Hybridilaina ei ole selkeästi vierasta eikä omaa pääomaa, joten sen luokittelu on hankalaa. Hybridilainan uudelleenluokittelun kynnyks on Helmisen mukaan korkea myös VML 28 §:n perusteella, koska sekä oikeuskäytäntö että legaliteettiperiaate puoltavat valitun muodon pysyvyyttä. Sen sijaan koron tasoa ja sen markkinaehtoisuutta voidaan tarkastella VML 31 §:n perusteella vaikka veronkiertotarkoitus puuttuisikin, mutta lainan uudelleenluokitteluun VML 31 § ei anna mahdollisuutta. Mikäli VML 31 §:ää olisi haluttu käyttää lainan uudelleenluonnehtimiseen, olisi tullut pystyä todistamaan se, että riippumaton osapuoli ei olisi vastaavassa tilanteessa sitoutunut vastaavaan transaktioon, vaan olisi sen sijaan tehnyt oman pääoman ehtoisen sijoituksen. Tämä ei Helmisen mukaan ole mahdollista, koska riippumaton osapuoli voi etuyhteysosapuolten lailla saada ja antaa hybridilainoja. Näin ollen markkinaehtoperiaate ei sovellu vieraan pääoman muodon sivuuttamiseen ja siihen, että laina luokiteltaisiin omaksi pääomaksi sen hybridiominaisuuksista johtuen. Uudelleenluokitteluun voidaan Suomessa ryhtyä vain silloin, kun kansallisessa lainsäädännössä on siihen perusteet. Sääntö, jonka soveltamisalaa ei edeltä käsin määritetä riittävän täsmälliseksi johtaa epävarmuuteen siitä, tuleeko sitä soveltaa.¹¹¹

Pankakoski toteaa väitöskirjassaan, että tapauksesta on esitetty supistavia ja laajentavia tulkintakannanottoja, mutta KHO:n ratkaisun mukaan markkinaehtoisuuden arvioiminen

---

¹¹⁰ Helminen 1/2014, s. 86

¹¹¹ Helminen 1/2014, s. 87-88, s. 95

liiketoimia koskien merkitsee ainoastaan sen määrittämistä, onko verovelvollinen lisännyt tuloonsa riittävän määrän tai käsitellyt vähennyskelpoisena menona ainoastaan markkinaehtoperiaatteella hyväksyttävän määrän. Tämän vallinheen oikeustilan toteamisen lisäksi Pankakoski tuo esiin osittaisen uudelleenluonnehtimisen käsitteen liittyen taloudellisen ehdon tai ehtojen oikaisuun markkinaehtoperiaatteen edellyttämälle tasolle. Jos ehtoja oikaistaan, niin milloin oikaisu voi johtaa osittaiseen uudelleenluonnehtimiseen, ja onko tämä edes mahdollista VML 31 §:n mukaan?¹¹²

Raunio kirjoittaa voimassa olleen VML 31 §:n soveltamisrajoista ja KHO:n ennakkopäätöksestä korkeimman hallinto-oikeuden todenneen, että VML 31 § ei sisältänyt sellaista säännöstä, joka olisi mahdollistanut osapuolten sopimustoimen eli velan muuttamisen omaksi pääomaksi.¹¹³

Isomaa-Myllymäki pohtii tapausta KHO 2014:119 perusteellisesti kolmella kysymyksellä, joilla arvioidaan yksittäisen etuyhteyslainan tapauksessa annettuja KHO:n perusteluja ja Suomen lainsäädäntöä. Yksittäisen lainan markkinaehtoisuuden arviointi ei perustu ainoastaan lainaehtojen perusteella tehtävään lainan luonteen arviointiin. Selvitettävänä on myös se, onko vieraan pääoman ehtoisen lainan rahoituksen määrä ylittänyt määrän, jota voidaan pitää markkinaehtoisena. Lisäksi selvitetään, onko rahoituksen määrään liittyvät etuyhteyslainan korkokulut, tai osa niistä, tästä syystä katsottava vähennyskeltvottomiksi.¹¹⁴

Ensimmäinen kysymys koskee lainan oman ja vieraan pääoman ominaisuuksien arviointia. Tässä vaiheessa selvitetään ensisijaisesti, onko vähennyskelpoista korkokulua olemassa. Lainan markkinaehtoisuus tulee selvitettäväksi vasta sitten, kun lainan vieraan pääoman luonteisuus on arvioitu, ja lainalle maksetun koron verovähennyskelpoisuus on todettu. Mikäli arvioinnissa olisi katsottu, että kyse on oman pääoman ehtoisestä erästä, ei tarvetta markkinaehtoisuuden arviointiin ole.¹¹⁵

Toinen kysymys koskee etuyhteyslainan markkinaehtoisuutta, ja tässä sovelletaan VML 31.1 §:ää. Tutkittavana ei ole lainan korko, vaan etuyhteysyrityksen rahoituksellinen

---

¹¹² Pankakoski 2018, s. 73-76

¹¹³ Raunio 2021, Suuri veropäivä, s. 66

¹¹⁴ Isomaa-Myllymäki 5/2014, s. 470

¹¹⁵ Isomaa-Myllymäki 5/2014, s. 470-471

rakenne. Mikä on oman ja vieraan pääoman suhde yrityksessä. Jotta laina voitaisiin uudelleenluokitella, vaatii se perustaksi kattavan toiminto-, tosiseikka- ja vertailuanalyysin OECD:n ohjeistuksen mukaisesti. Lainaan liitetyt ehdot otetaan huomioon arvioitaessa sitä olisiko yhtä suuri lainamäärä saatu riippumattomalta rahoittajalta samoilla ehdoilla. Jos lainan määrä on suurempi kuin markkinaehtoinen määrä, ei koron markkinaehtoisuutta tarvitse enää tutkia.¹¹⁶

Kolmas kysymys on lainan korko. Mikäli tähän kysymykseen asti on päästy, lainan on oltava verotukselliselta luonteeltaan vieraan pääoman ehtoinen, ja sen määrä on markkinaehtoinen. Korkotason markkinaehtoisuuden arvioinnissa huomioidaan lainan ehdot ja luotonsaajayrityksen taloudellinen tilanne. Korkoa verrataan riippumattomien osapuolten välillä vastaavassa tilanteessa sopimiin ehtoihin.¹¹⁷

Edellä käytyjen Isomaa-Myllymäen esittämien kysymysten osalta KHO katsoi ensinnäkin, että tapaukseen liittyvissä olosuhteissa konsernin sisäinen laina oli katsottava verotukselliselta luonteeltaan vieraan pääoman ehtoiseksi. Näin oli vastattu ensimmäiseen kysymykseen. Kysymyksen osalta KHO oli yksimielinen. Siihen kysymykseen voidaanko VML 31.1 §:ää soveltaa liiketoimen uudelleenluokitteluun tarvittiin äänestys, jonka lopputulos oli kielteinen. VML 31 § ei anna mahdollisuutta uudelleenluokitteluun. Kolmas kysymys koron markkinaehtoisuudesta hoidettiin palauttamalla asia Verohallinnolle markkinaehtoisen koron määrittystä varten.¹¹⁸

KHO:n perustelujen mukaan lainan uudelleenluonnehdinta pelkkään hintaoikaisuun verrattuna tarkoittaa merkittävää jälkikäteistä puuttumista liiketoimen osapuolten sopimusvapauden piirissä sopimiin ehtoihin. Tällöin markkinaehtoisuuden tarkastelu koskee vain sen arviointia, onko verovelvollinen lisännyt tuloonsa riittävän määrän tai käsitellyt vähennyskelpoisena menona vain markkinaehtoisuuden perusteella hyväksyttävän määrän. Merkitystä ei ollut myöskään Suomen ja Luxemburgin välisen verosopimuksen 9 artiklalla eikä OECD:n malliverosopimuksen kommentaarissa esitetyillä asioilla. Verosopimus ei voi laajentaa verotusvaltaa yli kansallisen lainsäädännön. OECD:n siirtohinnoitteluohjeilla ei myöskään ollut merkitystä, joiden kohdassa 1.65 kuvataan mahdollisuutta

---

¹¹⁶ Isomaa-Myllymäki 5/2014, s. 470-471

¹¹⁷ Isomaa-Myllymäki 5/2014, s. 471

¹¹⁸ Isomaa-Myllymäki 5/2014, s. 472-473

uudelleenluonnehdintaan. Tältä osin KHO viittasi verotuksen lakisidonnaisuuteen ja siihen, että ohjeella ei voida laajentaa säännöksen soveltamisalaa.¹¹⁹

Voimassa olleen VML 31 §:n tulkinnanvaraisuutta korostaa se, että VML 31.1 §:n soveltumisesta uudelleenluokitteluun äänestettiin, ja äänet jakautuivat 3-2. KHO painotti muodollista toimen yksityisoikeudelliseen luonnehdintaan perustuvaa tulkintaa ja legaliteettiperiaatetta. Vähemmistöön jääneiden hallintoneuvosten näkemys perustui laajaan markkinaehtoperiaatteeseen ja VML 31 §:n erityisluonteeseen.¹²⁰

Yhteenvedona ennakkopäätöksestä KHO 2014:119 voidaan todeta, että kyseinen ratkaisu määrittäi hyvin pitkälle kotimaisen oikeustilan päätöksestä eteenpäin. Seuraavaksi tutkittava ennakkopäätös vahvisti ratkaisun KHO 2014:119 tapauksen luomaa oikeustilaa.

3.3.2 KHO 2020:35

KHO 2020:35

A-konsernissa oli vuonna 2008 toteutettu sisäisen rahoitusfunktion uudelleenjärjestely siten, että konsernin emoyhtiö A Oyj oli perustanut Belgiaan A Finance NV:n. Tämän jälkeen A Oyj oli siirtänyt A Finance NV:lle apporttiomaisuutena noin 223 500 000 euron määräiset konsernin sisäiset pitkäaikaiset lainasaamiset. Vastikkeena A Oyj oli saanut A Finance NV:n osakkeita. Apporttina siirretyt konsernin sisäiset lainasaamiset olivat olleet vakuudettomia, ja lainasaamisten korkotuotot olivat samana päivänä siirtyneet A Finance NV:lle. A Finance NV oli kirjannut saatavat taseessaan varoikseen. A Oyj ja A Finance NV olivat lisäksi sopineet, että A Finance NV:n toiminnallaan saavuttamalle sijoitetun pääoman tuotolle asetetaan tavoiterajat. A Finance NV on hyvittänyt A Oyj:lle tuotot, jotka ovat ylittäneet tavoiterajan tai vaihtoehtoisesti laskuttanut A Oyj:ltä tavoiterajan alle jäävät tuotot.

Konserniverokeskus oli A Oyj:ssa toimitetussa verotarkastuksessa laaditun toimintoanalyysin perusteella katsonut, että A Oyj oli todellisuudessa suorittanut kaikki konsernin sisäiseen rahoitukseen liittyvät merkittävät

¹¹⁹ Isomaa-Myllymäki 5/2014, s. 473

¹²⁰ Isomaa-Myllymäki 5/2014, s. 481

toiminnot, kantanut tähän liittyvät merkittävät riskit sekä käyttänyt tähän liittyviä merkittäviä varoja ja ettei A Finance NV ollut tosiasiallisesti toiminut konsernin rahoitusyhtiönä. Konserniverokeskus oli myös katsonut, että A Finance NV:lle oli kuulunut toiminnan kustannuksiin pohjautuva markkinaehtoinen korvaus. Konserniverokeskus oli verovelvollisen vahingoksi toimittamissaan verovuosien 2011 ja 2012 verotuksien oikaisuissa siirtohinnoittelu-oikaisuna lisännyt A Oyj:n verotettaviin tuloihin sille kuuluviksi katsottujen tulojen ja yhtiön ilmoittamien tulojen erotukset ja määrännyt yhtiölle lisäksi veronkorotukset. Konserniverokeskus oli siirtohinnoittelu-oikaisua koskevien päätöstensä perusteluissa todennut, ettei liiketoimia ollut uudelleenkaracterisoitu, koska sopimusosapuolten välistä luonnehdintaa tai strukturointia liiketoimesta tai järjestelystä ei ollut oikaistu, vaan että verotuksia oli oikaistu sen perusteella, mitkä olivat olleet osapuolten välillä todellisuudessa tehdyt liiketoimet.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että Konserniverokeskus oli sivuuttanut A Oyj:n ja A Finance NV:n tekemät oikeustoimet ja erityisesti sen seikan, että A Finance NV oli tullut konserniyhtiöiden velkojaksi. Se oli tunnistanut A Oyj:n ja A Finance NV:n väliset, apporttisijoituksen jälkeen tehdyt liiketoimet ja katsonut, että A Oyj oli todellisuudessa suorittanut kaikki konsernin sisäiseen rahoitukseen liittyvät merkittävät toiminnot ja ettei A Finance NV ollut tosiasiallisesti toiminut konsernin rahoitusyhtiönä. Konserniverokeskus oli siten verotuksen oikaisuja verovelvollisen vahingoksi toimittaessaan luonnehtinut A Oyj:n ja A Finance NV:n väliset oikeustoimet uudelleen verotusmenettelystä annetun lain 31 §:n nojalla. Koska sanottu säännös ei oikeuttanut Konserniverokeskusta luonnehtimaan verovelvollisen tekemiä oikeustoimia uudelleen ja koska asiassa ei ollut väitetty, että A Oyj ja A Finance NV olisivat ryhtyneet konsernin rahoitustoimintojen uudelleen järjestämiseen veron välttämisen tarkoituksessa, Konserniverokeskus ei ollut esittämillään perusteilla voinut oikaista A Oyj:n verovuosien 2011 ja 2012 verotuksia verovelvollisen vahingoksi eikä määrätä yhtiölle veronkorotuksia. Verovuodet 2011 ja 2012.

Urpilaisen mukaan KHO analysoi arvioi asiaa VML 31 §:n soveltamisalan ja sen myötä liiketoiminnan uudelleenluonnehdinnan ja liiketoiminnan tunnistamisen rajanvedon kannalta. Tunnistaminen on sallittua, uudelleenluonnehdinta ei ole. Ensimmäisen kerran KHO linjasi niin sanotulla uudelleenluonnehdinnan kiellolla tätä soveltamisalaa ratkaisussaan KHO 2014:119, joka käsiteltiin edellisessä kappaleessa. Tämän KHO 2014:119 ratkaisun jälkeen on noussut useasti esiin kysymys siitä, mikä on tai ei ole sellaista uudelleenluonnehdintaa, joka jää VML 31 §:n lainmukaisen soveltamisalan ulkopuolelle. Ratkaisu KHO 2020:35 osoittaa, ettei ero liiketoiminnan tunnistamisen ja uudelleenluonnehdinnan välillä ole pelkästään terminologiaa. Uudelleenluonnehtimisen kieltäminen on edelleen ajankohtainen ja siirtohinnoitteluarviointia ohjaava peruste ratkaisuille. Prejudikaatti KHO 2020:35 ei kuitenkaan anna lisää selvyttä siihen mitä tulisi pitää kiellettyinä uudelleenluonnehdintana.¹²¹ Myös Pankakoski on sitä mieltä, että epäselvyys jatkuu koskien osittaista uudelleenluonnehdintaa, uudelleenluonnehdintaa ja liiketoiminnan tunnistamista. Prejudikaatit eivät ole selventäneet kysymystä osittaisesta uudelleenluonnehdinnasta tai siitä, milloin liiketoimeen liittyvät taloudelliset olosuhteet tämän mahdollistaisivat.¹²²

Merkityksellisin piirre ratkaisussa on se, että Verohallinto olisi sivuuttanut A Finance NV:n taseessa olevat varat ja niiden omistuksen katsoessaan A Oyj:n harjoittavan niillä rahoitustoimintaa. Koska Verohallinnon mielestä järjestely ei ollut markkinaehtoinen, arvio kohdistui myös A Oyj:n päätökseen perustaa konsernin sisäiseksi rahoitusyhtiöksi A Finance NV sekä A Oyj:n päätökseen rahoittaa A Finance NV:tä. Tässä tapauksessa VML 31 §:n soveltamisraajat tulivat vastaan konsernin päättämän pääomarakenteen ja konsernirakenteen suunnassa. Nämä molemmat seikat ovat perustavanlaatuisia siviilioikeudellisia kiinnekohtia tehtäessä kaikenlaista vero-oikeudellista arviointia.¹²³

Urpilaisen mukaan ratkaisussa arviointi kohdistuu ensisijaisesti Verohallinnon valitsemaan lähestymistapaan ja sen oikeellisuuteen. Ratkaisussa ei oteta kantaa siihen, olisiko joku muu lähestymistapa valitsemalla pystytty osoittamaan, että yhtiöiden tulonmuodostus ei ollut kaikilta osiltaan markkinaehtoinen. Siirtohinnoitteluarviointi koostuu useista osista, ja niihin kaikkiin liittyy tulkinnanvaraisuutta. Esimerkkeinä toimintoanalyysi, testattavan osapuolen

---

¹²¹ Urpilainen 2020, 3.1. Ratkaisun keskeinen sisältö, 3.2. Kommentit

¹²² Pankakoski 2021, s, 5

¹²³ Urpilainen 2020, 3.1. Ratkaisun keskeinen sisältö, 3.2. Kommentit

valinta, vertailuaineiston analysointi, joiden lisäksi on tunnistettava ja täsmennettävä arvioitavat liiketoimet. Mikäli Verohallinto siis päättää omalta osaltaan kyseenalaistaa etuyhteysosapuolten välisen transaktion ja sen perusteet, on arviointi yksityiskohdissaan mahdollista tehdä monella tavalla. Viranomaistoiminnan kontrolloitavuuden näkökulmasta ja oikeusturvasyistä on tärkeää, että riski lähestymistavan valinnasta ja sen pysymisestä kaikin puolin Suomen sisäisen lainsäädännön ja OECD:n ohjeiden mukaisena on Verohallinnon kannettavana.¹²⁴

Raunio mukaan KHO 2014:119 jälkeen yritysten ja Verohallinnon välillä on ollut erimielisyyksiä sallitun liiketoiminnan tunnistamisen ja kielletyn uudelleenluonnehtimisen määrittelyssä – mikä on kiellettyä uudelleenluonnehtimista, ja mikä on sallittua tunnistamista. Ennen KHO 2020:35 ratkaisua siirtohinnoittelua koskevat kysymykset on korkeimman hallinto-oikeuden toimesta ratkaistu kuitenkin muilla kriteereillä kuin puhtaasti liiketoimen uudelleenluonnehtimisen ja sivuuttamisen perusteella. Myös Raunio tuo edellisten asiantuntijoiden lausuntojen mukaisesti esiin sen, että kaikki sivuuttamiseen ja uudelleenluonnehtimiseen liittyvät kysymykset eivät KHO 2020:35 jälkeen edelleenkään ratkenneet. Päätös kuitenkin selventää omalta osaltaan veroviranomaisen oikeutta sivuuttaa liiketoimi.¹²⁵

Tapauksessa KHO 2020:35 Verohallinto teki A Oyj:tä koskevat veronoikaisut vuonna 2013. Tämä oli siis ennen edellisessä kappaleessa käsiteltyä ennakkopäätöstä 2014:119. Raunio arvioi, että veronoikaisupäätös perustuu Verohallinnon käsityksen virheellisyyteen sen toimivallasta oikaista verotusta siirtohinnoittelusäännöksen perusteella. Raunio kiinnittää huomiota siihen, että verotuksen oikaisulautakunta ei ole vuonna 2015 tekemässään päätöksessä pitänyt päätöstä 2014:119 relevanttina liiketoiminnan sivuuttamiseen ja uudelleenluonnehdintaan liittyen. Vaikka Helsingin hallinto-oikeus on aiemmassa päätöksessään katsonut, että oikeustoimen oikeudellisen muodon sivuuttaminen siirtohinnoittelu-oikaisuna ilman VML 28 §:n soveltamista on tarkan harkinnan takana ja siihen on suhtauduttava varauksellisesti, myös hallinto-oikeus kuitenkin sivuutti A Finance NV:n ja A Oyj:n oikeustoimelleen valitseman muodon. Helsingin hallinto-oikeus toteaa tunnistaneensa etuyhteydessä tehdyn liiketoimen sen tosiasiallisen luonteen eikä ainoastaan

---

¹²⁴ Urpilainen 2020, 4. Kokoavia näkökohtia

¹²⁵ Raunio 5/2020, s. 668

sen nimikkeen perusteella, joka sopimukseen on kirjattu. Liiketoimesta saatua selvitystä oli arvioitu kokonaisuutena, eikä arviointi perustunut liiketoimen uudelleenluonnehtimiseen tai sivuuttamiseen. Raunio mukaan jälkikäteen tarkasteltuna tapaus oli melko selvä, ja Raunio ihmetteleekin, miksi yrityksen piti viedä asia korkeimpaan hallinto-oikeuteen oikeutta saadakseen. Miksi Verohallinto ei tunnustanut toimivaltansa rajallisuutta ennen uutta päätöstä KHO:lta?¹²⁶

Raunio ottaa kantaa myös KHO:n perusteluiden niukkasanaisuuteen ja tulkinnanvaraisuuteen. KHO:n päätösten perusteella jää väkisin ainakin jossain määrin tulkinnanvaraiseksi mihin kaikkiin tilanteisiin KHO:n ratkaisussa omaksuttu tulkintalinja soveltuu.¹²⁷

Raunio on pohtinut kyseistä ratkaisua myös Urpilaisen kanssa. Molempien mielestä KHO on oikeassa siinä, että vero-oikeutta sovellettaessa ei voida ohittaa tai ylittää yksityisoikeudellista rakennetta. Tätä tukevat myös käytännölliset syyt. Mikäli veroviranomainen voisi halutessaan ja harkintansa mukaan päättää yritysten oikeudesta maksaa osinkoja tai emoyhtiön oikeudesta tehdä pääomasijoituksia tytäryhtiöihin, johtaisi tämä huomattavaan verotuksen ennakoitavuuden heikkenemiseen. Lisäksi oikeuslaitosten olisi hyvin vaikeaa toteuttaa tällaisten veroviranomaisen tekemien analyysien rationaalista oikeuden valvontaa.¹²⁸

Tapausten KHO 2014:119 ja KHO 2020:35 välillä oli lähes kuusi vuotta. Koska aikaisempi ennakkoratkaisu ei antanut selvää vastausta siihen mitä uudelleenluonnehdinta on, pidettiin mahdollisena sitä, että veroviranomainen pystyy kiertämään asian käyttämällä oikeanlaista terminologiaa eli yksinkertaisesti tunnistamaan liiketoimen oikean luonteen ja sisällön. Tällöin liiketoimea ei uudelleenluonnehdita tai ohiteta, sen oikea luonne vain tunnistetaan. Tämä oli juuri se tapa, jolla veroviranomainen perusteli veronoikaisunsa tapauksessa KHO 2020:35. Kyseinen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu kuitenkin osoitti, että uudelleenluonnehdinnan kieltäminen on todellakin pysyvä sääntö sovellettaessa suomalaista markkinaehtoisuuden sääntöä. Tämä pätee myös näiden kahden ennakkopäätöksen välissä vuonna 2017 uudistuneiden OECD:n ohjeistusten ollessa voimassa uudempaa vuoden 2020

---

¹²⁶ Raunio 5/2020, s. 669-670

¹²⁷ Raunio 5/2020, s. 670

¹²⁸ Raunio – Urpilainen 9-10/2020, s. 381

ennakkopäätöstä tehtäessä. OECD:n ohjeet eivät uudistuksista tai sisällöstään huolimatta laajenna kotimaisen VML 31 §:n sovellettavuutta. Toki ratkaisuun 2020 sovellettiin vuoden 2010 OECD:n ohjeistusta, mutta kirjoittajien mukaan uudet ohjeet ovat saattaneet aiheuttaa sekaannusta sekä Verohallinnossa että oikeuslaitoksissa.¹²⁹

Raunio ja Urpilaisen mielestä hyväksyttävä toimintatapa saattaisi olla VML 31 §:n sanamuodon tarkentaminen siten, että säännöksen sovellettavuutta laajennettaisiin vastaamaan OECD:n siirtohinnoittelua koskevissa ohjeissa kuvattua laajuutta. Kirjoittajien mielestä tällaisille räätälöidyille muutoksille, jotka mahdollistaisivat veroviranomaiselle KHO 2020:35 tapauksessa haetun pitkälle viedyn uudelleenluonnehtimisen, ei välttämättä ole tarvetta.¹³⁰

3.3.3 Vallinnut oikeustila

Edellä kuvattujen korkeimman hallinto-oikeuden prejudikaattien ja niihin esitettyjen asiantuntijatulkintojen perusteella voidaan todeta seuraavaa:

- VML 31 § ei mahdollistanut liiketoimien uudelleenluonnehdintaa
- VML 31 §:n sanamuoto oli jätetty liian epätarkaksi ja tulkinnanvaraiseksi, ja sitä oli vaikea tulkita
- Vallinneesta oikeustilasta oli pitkään epäselvyyttä
- Lainsäätäjän tarkoitus ei toteutunut
- OECD:n siirtohinnoittelua koskevan ohjeistuksen mukaan toimittaessa veroviranomaisella olisi ollut kotimaista lainsäädäntöä huomattavasti laajemmat mahdollisuudet puuttua transaktion yksityisoikeudelliseen muotoon

Lainsäätäjän tarkoituksesta ja sen toteutumisesta voidaan esittää seuraavat pohdinnat. Vuonna 2006 annetussa hallituksen esityksessä todetaan tavoitteiden ja keskeisten ehdotusten osalta, että Suomen tulisi verotulojen turvaamiseksi uudistaa siirtohinnoittelua vastaamaan viime vuosien kansainvälistä kehitystä. Hallituksen esityksessä huomioidaan siirtohinnoittelun kasvanut kansainvälinen painoarvo, useiden valtioiden tekemät

---

¹²⁹ Raunio – Urpilainen 9-10/2020, s. 381-382

¹³⁰ Raunio – Urpilainen 9-10/2020, s. 381-383

uudistukset siirtohinnoittelua ja sen dokumentointia koskeviin säännöksiin ja siirtohinnoittelun valvontaan kohdennettujen voimavarojen kasvu ja kansainvälisen yhteistyön lisääntyminen. Esityksessä paino vaikuttaa olevan siirtohinnoittelun dokumentoinnin yksilöimisellä ja tarkentamisella: ”E erityisen tärkeä verotulojen turvaamisen näkökulmasta olisi siirtohinnoitteludokumentointia koskeva säännöstö”.¹³¹

Markkinaehtoperiaatteen ja siitä poikkeavan hinnoittelun korjaamiseen tarkoitettuna säännöksen täsmennystä ja uudistamista ehdotetaan myös. Tämän uudistuksen osalta olisi kyse siitä, että ”jo aikaisemminkin voimassa olleesta periaatteesta säädettäisiin laissa.”¹³² Mikä oli aikaisemmin voimassa ollut periaate? Oliko se esityksessä kerrotun aiemman lainsäädännön mukainen markkinaehtoperiaate, joka koski lain muotoa ennen 1.1.2007 voimaan tullutta muutosta? VML 31 § oli aikaisemmin kansainvälistä peiteltyä voitonsiirtoa koskeva pykälä. Esityksen mukaan markkinaehtoperiaate oli ilmaistu kyseisessä pykälässä, ja säännös oikeutti veroviranomaisen puuttumaan kotimaisen ja ulkomaisen yrityksen välisen liiketoimen markkinaehtoperiaatteesta poikkeaviin ehtoihin. Tämän aikaisemmin voimassa olleen peiteltyä voitonsiirtoa koskevan pykälän markkinaehtoperiaatteen voi sanoa sisältyvän sanamuotoon ”Jos suomessa elinkeino- tai muuta tulonhankkimistoimintaa harjoittava verovelvollinen on jollekulle, joka taloudellisesti osallistuu hänen yritykseensä tai jolla on vaikutusvaltaa sen johtoon taikka jonka yritykseen hän taloudellisesti osallistuu tai jonka yrityksen johtoon hän voi vaikuttaa, myynyt tavaroita käypää alempanaan hintaan tai häneltä ostanut tavaroita käypää korkeampaan hintaan taikka muutoin hänen kanssaan sopinut taloudellisista ehdoista, jotka poikkeavat siitä, mitä toisistaan riippumattomien yritysten välillä olisi sovittu, ja jos elinkeinosta saatu tulo tämän johdosta on jäänyt pienemmäksi kuin se muuten olisi ollut.”¹³³. Jos näin on tapahtunut, voidaan verotusta korjata. Mielestäni edellä kuvattu painottuu hintakorjaukseen, mutta sisältää kyllä laajemman merkityksen omaavan sanamuodon taloudelliset ehdot.

Edellä kuvattuun sanamuotoon viitataan esityksen tarkemmissa perusteluissa, joissa suoraan todetaan uudistetun säännöksen soveltamisalan olevan tarkoitettu laajaksi samalla tavoin,

---

¹³¹ HE 107/2006 s. 10-11

¹³² HE 107/2006 s. 11

¹³³ HE 107/2006 s. 3-4

kuin aiemmin voimassa olleen säännöksen sanonta.¹³⁴ Esityksessä viitataan useamman kerran myös OECD:n ohjeistuksiin ja niiden merkitykseen siirtohinnoittelua tulkittaessa.

Lainsäätäjän tarkoitus oli selvästi mahdollistaa veroviranomaiselle verotuksen toimittaminen niin kuin markkinaehtoperiaatetta olisi noudatettu. Valitettavasti markkinaehtoisuuden käsite vaikuttaa rajoittuvan markkinaehtoisen hinnan arviointiin, eikä liiketoimen tunnistamiseen kokonaisuutena.

Yhteenvetona esitän lainsäätäjän tarkoituksesta seuraavan arvion – lainsäätäjä halusi mahdollistaa lain tasolla veroviranomaiselle laajemmat valtuudet soveltaa OECD:n ohjeistusta siirtohinnoittelua koskevissa tapauksissa, mutta lain valmistelu, tässä tapauksessa lähinnä lain sanamuoto, jäi vajaaksi. Lainsäätäjän tahto oli selvästi oikeudenmukaisemman verotuksen varmistaminen ja lain säätäminen siten, että se vastaisi paremmin kansainvälistä kehitystä ja sillä voitaisiin puuttua etuyhteisyriyten keskenään sopimiin liiketoimiin tehokkaamman verotuksen mielessä. KHO:n tekemien ennakkopäätösten myötä muodostunut oikeustila ei kuitenkaan vastannut lainsäätäjän tahtoa.

Voidaan sanoa, että Suomi oli lain kirjaimen suppeassa tulkinnassaan estämässä oikeudenmukaista verotusta.

---

¹³⁴ HE 107/2006 s. 20

4 Verotusmenettelylain 31 § 1.1.2022 lakimuutoksen jälkeen

Tässä luvussa käydään läpi tarve lakimuutokselle koskien VML 31 §:ää ja lainsäätäjän tarkoitus, itse lainsäädäntömuutos, ja oikeuskirjallisuuden kannanottoja. Tässä tutkielman päätösluvussa esitetään päätelmät ja pohdinnat, ja otetaan kantaa tutkimuskysymyksiin:

- Voidaanko sanoa, että uudistettu pykälä on selkeämpi
- Onko jatkossa mahdollista puuttua muuhunkin kuin etuyhteystransaktiossa käytettyyn hintaan
- Parantuiko verovelvollisen verotuksen ennustettavuus

4.1 Tarve muutokselle – Hallituksen esitys HE 188/2021

Tarve VML 31 §:n uudistamiselle oli kaiken tässä tutkielmassa edellä todetun perusteella ilmeinen. Päivitystarve oli tunnistettu myös lainsäätäjän taholla. Lakimuutosta koskeva hallituksen esitys perustui hallitusohjelmakirjaukseen. Esitys otti huomioon toteutuneen oikeuskäytännön, jonka johdosta muutostarve oli selvä. Lainsäädäntöä tuli selkeyttää ja täsmentää.¹³⁵ Hallituksen esityksessä HE 188/2021 todetaan heti ensimmäisessä kappaleessa ”Esityksen keskeisimmät muutosehdotukset koskevat verotusmenettelystä annetun lain siirtohinnoitteluvoikaisusäännöstä, jossa säädettäisiin eräistä siirtohinnoitteluanalyysin elementeistä entistä tarkemmalla tasolla. Tavoitteena on, että siirtohinnoitteluvoikaisuja voitaisiin kansallisen säännöksen nojalla tehdä OECD:n malliverosopimuksen siirtohinnoitteluun liittyvän, etuyhteydessä keskenään olevia yrityksiä koskevan sopimusmääräyksen ja OECD:n siirtohinnoitteluohjeiden koko laajuudessa. Silloin kansallinen sääntely vastaisi kyseistä OECD:n malliverosopimuksen määräystä ja verosopimusten tulkinnassa käytettäviä OECD:n siirtohinnoitteluohjeita.”¹³⁶

Lainsäätäjän tarkoitusta selventää esityksen HE 188/2021 toinen kappale, jonka mukaan säännökseen ehdotettujen muutosten ansiosta liiketoimi voitaisiin määrittää ja siirtohinnoitteluvoikaisu tehdä kansallisen säännöksen nojalla OECD:n siirtohinnoitteluohjeiden mukaisessa laajuudessa. Lisäksi, jos olosuhteet olisivat poikkeukselliset, etuyhteysliiketoimi voitaisiin uuden ehdotetun sääntelyn mukaan

¹³⁵ Aine – Lehtimäki, 3/2022, s. 285

¹³⁶ HE 188/2021 s. 1

sivuuttaa, ja tarvittaessa korvata toisella markkinaehtoperiaatteen mukaisella liiketoimella. Selkeä tavoite on, että jatkossa kansallisia ratkaisuja ohjaisivat OECD:n ohjeistukset.¹³⁷

Hallituksen esityksessä todetaan, että OECD:n siirtohinnoitteluohjeet ovat keskeinen tulkintalähde VML 31 §:n tulkinnassa, mikä on myös useissa KHO:n ratkaisuissa vahvistettu. Kotimainen oikeuskäytäntö on kuitenkin rajannut merkittäväällä tavalla sitä, missä laajuudessa kyseisiä ohjeita voidaan verotusmenettelylain tulkinnassa käyttää. Kotimainen oikeuskäytäntö on johtanut siihen, että VML 31 §:n soveltamisala on verosopimuksen siirtohinnoittelua koskevan määräyksen sisältöä merkittävästi suppeampi, eikä säännöksen tulkintalähteenä voida käyttää OECD:n siirtohinnoitteluohjetta koko niiden laajuudessa.¹³⁸

”Korkein hallinto-oikeus on katsonut, että lain 31 §:n 1 momentin soveltamisala rajoittuu osapuolten sopiman ja toteuttaman liiketoimen ehtojen markkinaehtoisuuden arviointiin”¹³⁹
Käytännössä tämä on tarkoittanut hintaa.

4.2 VML 31 §:n lakimuutos 1.1.2022

Siirtohinnoitteluoikaisusäännöksen uudistaminen keskittyi oikeuskäytännöstä johtuvista syistä kahteen keskeiseen seikkaan, jotka liittyvät markkinaehtoperiaatteen soveltamiseen. Nämä seikat ovat liiketoimen määrittäminen ja sen sivuuttaminen. VML 31 §:ään lisättiin uudet momentit 2 ja 3, vanhempien momenttien pysyessä muuttumattomina.¹⁴⁰ Hallituksen esitys HE 188/2021 sisälsi ehdotuksen siirtohinnoitteluoikaisua koskevaan säännökseen tehtävästä 2 momentin lisäyksestä, jonka tarkoituksena olisi säännöksen selventäminen. Selvennyksellä tarkoitetaan sitä, että liiketoimen markkinaehtoisuuden analyysi sisältäisi aina liiketoimen määrittämisen sen tosiasiallisen sisällön mukaisena. Toinen lisättäväksi ehdotettu 3 momentti sisältäisi poikkeuksellisissa olosuhteissa ja säännöksen sisältävien edellytysten täytyessä etuyhteysliiketoimen sivuuttamisen ja korvaamisen tarvittaessa toisella, markkinaehtoisella liiketoimella.¹⁴¹

---

¹³⁷ HE 188/2021 s. 1

¹³⁸ HE 188/2021 s. 4

¹³⁹ HE 188/2021 s. 11

¹⁴⁰ Aine – Lehtimäki 3/2022, s. 283, 287

¹⁴¹ Aine – Lehtimäki 3/2022, s. 283, Pankkoski 53/2021, s. 7

Uudesta laista käsitellään tarkemmin lisätyt 2 ja 3 momentit. Uuden lain sanamuoto 1-3 momenttien mukaisesti on seuraava:

31 § Siirtohinnoitteluvoikaisu (16.12.2021/1142) [HE 188/2021]

Jos verovelvollisen ja häneen etuyhteydessä olevan osapuolen välisessä liiketoimessa on sovittu ehdoista tai määrätty ehtoja, jotka poikkeavat siitä, mitä toisistaan riippumattomien osapuolten välillä olisi sovittu, ja verovelvollisen elinkeinotoiminnan tai muun toiminnan verotettava tulo on tämän johdosta jäänyt pienemmäksi tai tappio on muodostunut suuremmaksi kuin se muutoin olisi ollut, lisätään tuloon määrä, joka olisi kertynyt ehtojen vastatessa sitä, mitä toisistaan riippumattomien osapuolten välillä olisi sovittu. Arvioitaessa 1 momentin sisältämän markkinaehtoperiaatteen mukaisesti sitä, onko etuyhteydessä olevien osapuolten välisessä liiketoimessa sovittu tai määrätty ehtoja riippumattomien osapuolten ehdoista poikkeavasti, tunnustetaan asiaankuuluvat kaupalliset tai rahoitukselliset suhteet ja näihin suhteisiin vaikuttavat taloudellisesti olennaiset erityispiirteet, joita ovat sopimusehdot, osapuolten toiminnot, varat ja riskit, siirretyn omaisuuden tai tarjotun palvelun ominaispiirteet, osapuolten ja markkinoiden taloudelliset olosuhteet sekä osapuolten liiketoimintastrategiat. Näiden seikkojen perusteella määritetään liiketoimi sen tosiasiallisen sisällön mukaisena.

Jos poikkeuksellisissa olosuhteissa, 1 momenttia sovellettaessa, etuyhteydessä olevien osapuolten välinen, 2 momentin mukaisesti määritetty liiketoimi poikkeaa siitä, mitä taloudellisesti järkevästi toimivat, toisistaan riippumattomat osapuolet vastaavissa olosuhteissa sopisivat, se voidaan sivuuttaa ja tarvittaessa korvata toisella, markkinaehtoperiaatteen mukaisella liiketoimella. Sivuttamisen edellytyksenä on lisäksi, ettei määritetylle liiketoimelle, joka oltaisiin sivuuttamassa, voida vahvistaa markkinaehtoperiaatteen mukaista hintaa, kun otetaan huomioon kunkin osapuolen näkökulma ja realistiset vaihtoehdot päätöksentekohetkellä. Korvaava liiketoimi määritetään 2 momentin mukaisesti ja sen on oltava mahdollisimman samankaltainen sivuutettavan liiketoimen kanssa.

Suomen kansalliseen lainsäädäntöön markkinaehtoperiaate on sisältynyt jo ennen lakimuutostakin. Markkinaehtoperiaate on ollut sisällytettynä verotusmenettelylain 31 §:n 1 momenttiin, mutta käsite on mainittu säännöstayalla uuden lain 2 momentissa, jossa on nimenomainen viittaus 1 momenttiin ja sen sisältämään markkinaehtoperiaatteeseen.¹⁴²

Hallituksen esityksessä HE 188/2021 tuodaan selkeästi esille, että tavoitteena on saattaa Suomen sisäinen lainsäädäntö vastaamaan soveltamisalaltaan Suomen verosopimukseen sisältyvää OECD:n malliverosopimuksen 9 artiklan määräystä. Etuyhteydessä tehdyn liiketoimen määrittämisen tulisi tapahtua siinä laajuudessa kuin OECD:n siirtohinnoitteluohjeet kuvaavat liiketoimen määrittämistä sen tosiasiallisen sisällön mukaisesti. Siten tavoitteena on siirtohinnoitteluanalyysin pohjautuminen asiaankuuluviin rahoituksellisiin tai kaupallisiin suhteisiin sekä niihin vaikuttaviin taloudellisesti olennaisiin erityispiirteisiin. Näitä ovat:

- sopimusehdot
- osapuolten toiminnot
- varat ja riskit
- siirretyn omaisuuden tai tarjotun palvelun ominaispiirteet
- osapuolten ja markkinoiden taloudelliset olosuhteet
- osapuolten liiketoimintastrategiat¹⁴³

OECD:n siirtohinnoitteluohjeiden mukaisen liiketoimen määrittämisen sisältöä ja keskeistä asemaa osana siirtohinnoitteluanalyysia on tavoitteena selventää. Esityksen tavoitteena on tältä osin myös laajentaa kotimaisen veroviranomaisen verovalvonnan mahdollisuuksia, koska toteutuneessa oikeuskäytännössä kiellettyinä sivuuttamisena ja uudelleenluonnehdintana on pidetty myös sellaisia Verohallinnon toimenpiteitä, jotka on kohdistettu BEPS-työssä tunnistettuihin ongelmallisiin rakenteisiin. Tavoite on se, että OECD:n ohjeiden mukainen liiketoimen määrittäminen sen tosiasiallisen sisällön mukaisesti OECD:n koko siirtohinnoitteluohjeiden laajuudessa on osa siirtohinnoitteluprosessia ja kansallisen siirtohinnoitteluokaisusäännöksen soveltamisalaa. Tavoitteena on muuttaa

---

¹⁴² Aine – Lehtimäki 3/2022, s. 287, Pankakoski 53/2021, s. 7, HE 188/2021 s. 14

¹⁴³ HE 188/2021 s. 13

oikeustilaa. Tämän muutoksen myötä edistetään myös BEPS-työn päämäärien saavuttamista täysimääräisesti myös Suomessa siirtohinnoittelun tulkintakysymyksien osalta.¹⁴⁴

Liiketoimen tosiasiallisen sisällön määrittämisen täysimääräisen soveltamisen mahdollistamisen lisäksi esityksessä on tavoitteena se, että poikkeuksellisissa olosuhteissa liiketoimen sivuuttaminen ja tarvittaessa korvaaminen toisella OECD:n siirtohinnoitteluohjeissa kuvatulla tavalla olisi säännöksen piirissä. Toteutuneen oikeuskäytännön mukaan sivuuttaminen oli rajattu VML 31 §:n soveltamisalan ulkopuolelle, joten tavoitteena on myös tältä osin muuttaa oikeustilaa. Muutoksen jälkeen VML 31 §:n sisältö ja soveltamisala vastaisivat verosopimusten siirtohinnoittelumääräyksiä ja OECD:n siirtohinnoitteluohjeita, joiden mukaan liiketoimen sivuuttaminen on osa markkinaehtoperiaatteen mukaista toimenpidevalikoimaa. Tältäkin osin tavoitteena on laajentaa veroviranomaisen mahdollisuuksia verovalvontaan, joskin rajatumminkin kuin liiketoimen määrittämisen osalta. Sivuuttaminen ja liiketoimen korvaaminen toisella voitaisiin tehdä ainoastaan poikkeuksellisissa olosuhteissa.¹⁴⁵

4.3 Oikeuskirjallisuuden kannanottoja

4.3.1 Uudistetun lain soveltamisalasta

Aine ja Lehtimäki toteavat, että vuoden 2022 lakiuudistuksen muutokset vastaavat OECD:n siirtohinnoitteluohjeiden ja siten myös markkinaehtoperiaatteen sisältöä. Muutokset noudattavat myös Suomen verosopimukseen sisältyvän OECD:n malliverosopimuksen 9 artiklaa vastaavan määräyksen sisältöä. Kirjoittajien mielestä uudistettu säännös on täysin yhdenmukainen siirtohinnoittelun tarkastelulle ja valtioiden oikaisuille kansainvälisesti asetettujen edellytysten kanssa. Lakiuudistus ei laajenna viranomaisen mahdollisuuksia puuttua siirtohinnoitteluun siitä, mitä kansainvälisesti asiasta on jo sovittu ja Suomessa verosopimusten puitteissa lailla voimaan saatettu.¹⁴⁶ Lakimuutoksen jälkeen kotimainen lainsäädäntö vertautuu siirtohinnoitteluoikaisun osalta samankaltaisena myös kansainvälisessä näkökulmassa muiden maiden sääntelyyn. Verovelvollisen edun mukaista on kansainvälisesti yhtenäinen markkinaehtoperiaatteen tulkinta, koska erilaisten

---

¹⁴⁴ HE 188/2021 s. 14

¹⁴⁵ HE 188/2021 s. 14

¹⁴⁶ Aine – Lehtimäki 3/2022, s. 287

kansallisten tulkintojen esiintyminen edellyttäisi rajat ylittävissä tilanteissa maakohtaisia selvityksiä ja aiheuttaisi epävarmuutta verotuksellisesta kohtelusta. Kirjoittajien mielestä on myös hyvä huomata, että mikäli verovelvollinen on jo toiminut OECD:n siirtohinnoitteluohjeiden mukaisesti, ei vuoden 2022 lakimuutos tuo merkittävää muutosta verovelvollisen siirtohinnoitteluun.¹⁴⁷ Aineen ja Lehtimäen mukaan uusi säännös on ainakin siltä osin aikaisempaa selkeämpi, että uudistuksen jälkeen VML 31 § on yhdenmukainen OECD:n ohjeistusten ja verosopimukseen sisältyvän 9 artiklaa vastaavan säännöksen kanssa.

Pankakoski kirjoittaa lainsäädäntömuutoksen vaikutuksesta oikeustilaan saman suuntaisesti kuin Aine ja Lehtimäki, ehkä jopa hieman voimakkaammin siltä kannalta, että muutos selkeyttää ja tarkentaa liiketoimen määrittämistä ja sivuuttamista koskevaa oikeustilaa. Uuden 2 momentin sanamuoto laajentaa 1 momenttiin sisältyvän markkinaehtoperiaatteen soveltamisalaa.¹⁴⁸ Pankakoski tuo myös esille kannanoton siitä, että VML 31 §:n 1 momentti säilyy muuttumattomana. Tämä tarkoittaa jo aiemmin voimassa olleen kansallisen markkinaehtoperiaatteen säilymistä samana, jolloin 1 momentin osalta oikeustila ei muutu. Uusi 2 momentti laajentaa tämän kansallisen markkinaehtoperiaatteen soveltamisalaa siten, että Verohallinto voi jatkossa huomioida kaikki markkinaehtoisuuteen ja liiketoimen tosiasialliseen sisältöön vaikuttavat tekijät laajasti, jonka jälkeen Verohallinto voi oikaista etuyhteysliiketoimen markkinaehtoiseksi. Legaliteettiperiaate ja pykälän sanamuoto huomioiden VML 31 §:n 2 momentin soveltamiseen liittyy kuitenkin merkittäviä rajoituksia. Momentin sanamuoto ei sisällä liiketoimen yksityisoikeudellisen muodon sivuuttamista mahdollistavaa ilmaisua. Säännös oikeuttaa arvioimaan ja oikaisemaan etuyhteysliiketoimeen tosiasiallisen sisällön mukaisesti, mutta ei oikeuta uudelleenluonnehtimaan tehtyä liiketoimea.¹⁴⁹ Pankakosken mukaan uudistuksen vaikutus saattaa jäädä hallituksen esityksessä HE 188/2021 kuvattua OECD:n ohjeistuksen käyttämistä tulkintalähteenä kapeammaksi. Hallituksen esityksessä OECD:n siirtohinnoitteluohjeistukseen viitataan lain soveltamisessa käytettävänä tulkintalähteenä. Vaikka lainvalmisteluaineostot ovatkin heikosti velvoittavia oikeusläheteitä, ei sallittuihin oikeusläheteisiin eli OECD:n siirtohinnoitteluohjeisiin viittaus lisää niiden velvoittavuutta. Pankakosken mukaan hallituksen esitykseen sisältyvät perustelut kuitenkin nostivat OECD:n siirtohinnoittelun tosiasiallista asemaa 1-3 momenttien tulkintalähteenä. Tämä selkeyttää

---

¹⁴⁷ Aine – Lehtimäki 3/2022, s. 292

¹⁴⁸ Pankakoski 53/2021, s. 7

¹⁴⁹ Pankakoski 53/2021, s. 12-13

markkinaehtoperiaatteen tulkintaa, kun kansallista markkinaehtoperiaatetta sovelletaan suhteessa verosopimusoikeydelliseen markkinaehtoperiaatteeseen.¹⁵⁰ On kuitenkin huomioitava, että valtiovarainvaliokunnan mietinnössä VaVM 28/2021 on rajattu VML 31 §:n 2 momentin soveltamisalaa verrattuna hallituksen esityksen perusteluihin. Mietintö rajaa liiketoimen määrittämistä olennaisesti, jonka lisäksi mietintö korostaa 2 momentin sanamuodon mukaista tulkintaa.

Takalo ottaa päinvastaisen kannan. Lainsäädännön tulee olla yksiselitteistä ja selkeää. Verovelvollisen tulee tietää hänen toimintansa rajat lakia noudattaakseen. Siirtohinnoittelun osalta se tarkoittaa markkinaehtoperiaatteen soveltamista oikein ja siten, että jälkikäteen seuraavilta veroseuraamuksilta vältytään. Takalon mukaan OECD:n ohjeet ovat lähinnä jäsenvaltioiden kompromissi, jonka tarkoitus on sallia jäsenvaltioiden kansallisten säännösten soveltaminen markkinaehtoperiaatteen puitteissa. Ohjeet eivät anna riittäviä vastauksia, ja jättävät paljon tilaa tulkinnoille. Verovelvollisen näkökulmasta uudistus siis monimutkaisti tilannetta.¹⁵¹

Seuraavaksi täytyykin tarkastella asiantuntijoiden kannanottoja liiketoimen määrittämiseen.

4.3.2 Liiketoimen määrittämisen käsitteestä ja liiketoimen määrittämisestä

Aine ja Lehtimäki tuovat esille sen, että uusi 2 momentti tarkentaa ja myös osittain muuttaa aiemmin voimassa ollutta oikeustilaa. Kun momenttia tarkastellaan yksityiskohtaisemmin, huomataan, että liiketoimen määrittämiseksi on tunnistettava kaikki siihen liittyvät kaupalliset tai rahoituskelliset suhteet ja niihin vaikuttavat taloudellisesti olennaiset erityispiirteet. Näiden tunnistamisen jälkeen liiketoimi määritetään sen tosiasiallisen sisällön mukaisena. OECD:n ohjeissa terminologia on identifying ja delineation. Tämä liiketoimen määrittäminen on ensimmäinen vaihe siirtohinnoitteluprosessissa markkinaehtoperiaatetta sovellettaessa. Liiketoimen tosiasiallisen sisällön määrittämisen jälkeen voidaan edetä prosessin seuraaviin vaiheisiin. Tällöin päästään tarkastelemaan hintaa, josta toisistaan riippumattomat osapuolet olisivat vastaavassa tilanteessa voineet sopia.¹⁵²

---

¹⁵⁰ Pankakoski 53/2021, s. 13-14

¹⁵¹ Takalo 1/2023, s. 70

¹⁵² Aine – Lehtimäki 3/2022, s. 288

Liiketoimen määrittämistä koskien Aine ja Lehtimäki tarkastelevat OECD:n ohjeistusta liiketoimen määrittämistä varten tunnistettavista kaupallisista tai rahoituksellisista suhteista ja niihin vaikuttavista olennaisista erityispiirteistä. Erityispiirteitä ovat esimerkiksi sopimusehdot, varat ja riskit ja osapuolten toiminnot. Tarkasteluun otettaisiin siis liiketoimen sopimukseen perustuvat ehdot, liiketoimen taloudellinen sisältö ja liiketoimen tosiasiallinen sisältö. Lähtökohdan tarkastelulle muodostavat kirjalliset sopimusehdot. Sopimuksen lisäksi on hankittava tietoa muista taloudellisesti olennaisista liiketoimeen vaikuttavista olennaisista erityispiirteistä. Prosessi sisältää aina arvion siitä, vastaako tehty sopimus osapuolten tosiasiallista käyttäytymistä ja vallitsevia todellisia taloudellisia olosuhteita. Liiketoimen arviointi ei voi perustua pelkkään kirjallisen sopimuksen sisältöön, vaan sitä on arvioitava aina laajemmin.¹⁵³

Jotta edellä mainittuun saadaan konkretiaa, kuvataan seuraavaksi Aineen ja Lehtimäen käyttämä esimerkki osapuolten välisestä riskien kantamisesta. Tosiasiallisen käyttäytymisen perustella tehdyt havainnot etuyhteysosapuolten toiminnasta ja esimerkiksi riskien kantamisesta voivat poiketa kirjallisesti sovitusta. Mikäli esimerkiksi kirjallisessa sopimuksessa sovittu riskeistä vastaava osapuoli ei ole kykenevä kantamaan riskejä, ei tähän tosiasiallisia olosuhteita vastaamattomaan kirjalliseen sopimukseen voida perustaa myöskään hinnoittelua. Riippumattomat osapuolet eivät olisi sopineet hinnoittelusta, joka ei perustu todelliseen riskien kantamiseen. Tällöin sopimus ei vastaa todellisuutta.¹⁵⁴

Liiketoimen markkinaehtoisen hinnan vahvistaminen on mahdollista vasta sen jälkeen, kun liiketoimi on määritelty tosiasiallisen sisällön mukaisena.¹⁵⁵ Jatkossa Verohallinnon on, kaikki erityispiirteet kartoitettuaan, selvitettyään ja tunnistettuaan, 2 momentin perusteella mahdollista määrittää liiketoimi osittain tai kokonaan erilaiseksi kuin millaisena verovelvollinen on itse liiketoimea pitänyt. Kyseessä on liiketoimen määrittäminen sen tosiasiallisen sisällön mukaisena. Verohallinto voi uuden säännöksen perusteella myös määrittää tosiseikkojen perusteella etuyhteysliiketoimen, josta osapuolet eivät ole tehneet kirjallista sopimusta. Viranomaisen voi 2 momentin mukaan myös poiketa siitä, mitä etuyhteysosapuolten välisessä liiketoimessa on sopimuksessa sovittu, tai miten liiketoimi on nimetty. Selvitettyjen tosiseikkojen perusteella liiketoimen määrittäminen saattaa siis johtaa

---

¹⁵³ Aine – Lehtimäki 3/2022, s. 288

¹⁵⁴ Aine – Lehtimäki 3/2022, s. 289

¹⁵⁵ Aine – Lehtimäki 3/2022, s. 289

siihen, että osapuolten toteuttaman liiketoimen katsotaan olevan eri kuin mitä sen nimi ja oikeudellinen muoto alun perin olivat.¹⁵⁶

Kirjoittajat korostavat sitä, että liiketoimen määrittämien tarkoittaa yksinkertaisesti sitä, että tosiasiallinen liiketoimi selvitetään sen tosiasiallisen sisällön mukaisesti. Vaikka tämä tosiasiallisen liiketoimen määrittäminen johtaisi siihen, että liiketoimi on siirtohinnoitteluvoikaisusäännöksen nojalla tehdyn arvion perusteella eri kuin mitä esimerkiksi kirjallisesti on sovittu, ei tämä ole sivuuttamista tai uudelleenluonnehdintaa. Tällöin liiketoimi on ainoastaan tosiseikkoihin perustuen määritelty. Myöskään se, että Verohallinto käyttäisi liiketoimen hinnoittelun markkinaehtoisuuden määrittämiseen jotain toista siirtohinnoittelumenetelmää kuin mitä osapuolet ovat käyttäneet, ei ole 3 momentissa tarkoitettua liiketoimen sivuuttamista.¹⁵⁷

Takalo on kommenttipuheenvuorossaan Aineen ja Lehtimäen kirjoitukseen päinvastaista mieltä. Se, että Verohallinto voi määrittellä liiketoimen uudestaan toiseksi ei onnistu helposti. Kun liiketoimen määrittämiseen tuodaan mukaan kaikki analyysiin vaaditut näkökulmat kuten taloudelliset olosuhteet, palvelun ominaispiirteet, osapuolten liiketoimintastrategiat ja muut erityispiirteet, tulee analyysistä äärimmäisen monimutkainen. Lisäksi Verohallinnon ohjeissa ja Aineen ja Takalon artikkelissa todetaan, että näiden kuvattujen erityispiirteiden kategorioiden merkitys voi olla eri tapauksissa erilainen. Koska ei ole tietoa siitä mitä olennaiset analysoitavat seikat ovat ja kuinka eri kategorioiden erityispiirteitä tulee painottaa, ei voida tietää mihin analyysi käytännössä lopuksi johtaa. Näin ollen verovelvollinen ei voi tietää, mitä kunkin liiketoimen määrittämisessä tulee ottaa huomioon ja miten. Verovelvollinen ei voi tietää mikä tulee olemaan Verohallinnon näkemys liiketoimesta, jolloin verovelvollinen ei voi olla varma siitä, että Verohallinnon näkemys ei poikkeaisi olemassa olevasta liiketoimesta tai valitusta siirtohinnoittelumenetelmästä.¹⁵⁸

Takalon mukaan epäselväksi jää myös se, kuinka pitkälle liiketoimen määrittämisen tosiasiallisen sisällön analyysi voidaan 2 momentin mukaan venyttää ja siten poiketa etuyhteysosapuolten sopimasta olemassa olevasta liiketoimesta. Verohallinnolta tulee vaatia

---

¹⁵⁶ Aine – Lehtimäki 3/2022, s. 290

¹⁵⁷ Aine – Lehtimäki 3/2022, s. 292

¹⁵⁸ Takalo 1/2023, s. 70-71

erittäin korkeaa todistustaakkaa tilanteessa, jossa olemassa olevasta liiketoimesta poiketaan.¹⁵⁹

Takalo arvelee, että lakimuutos lisää verovelvollisen ja Verohallinnon välisiä ennakkollisia siirtohinnoittelua koskevia keskusteluja. Näin ei pitäisi olla, koska lain tulisi olla riittävän selkeä ja yksiselitteinen. Vaikka ennakkolliset keskustelut ovat toimivia, ne ovat aina ylimääräinen rasite verovelvollisen liiketoiminnalle. VML 31 §:n 2 ja 3 momenttien soveltamiseen tarvitaan Takalon mukaan tarkennuksia niiden soveltamisesta käytännön tilanteissa. Näin siksi, että yritykset voivat nykyistä paremmin tietää edellytykset toiminnalleen, eikä linjauksia tarvitsisi hakea oikeuskäytännön kautta.¹⁶⁰

4.3.3 Liiketoimen sivuuttamisesta

Tässä työssä liiketoimen sivuuttamisen käsittelyyn riittää sen toteaminen, että pykälän soveltamisen kynnys on asetettu erittäin korkeaksi. Tämä todetaan hallituksen esityksessä ja asiantuntijakannanotoissa. Hallituksen esityksessä viitataan toimiin, jotka poikkeavat taloudellisesti järkevästi toimivien yritysten vastaavassa tilanteessa sopimista toimista. Jotta pykälää voidaan soveltaa, liiketoimen tulee olla siis taloudellisesti järjetön.¹⁶¹ Pankakoski viittaa tapauksiin KHO 2014:119 ja KHO 2020:35 tässä yhteydessä.¹⁶² Kyseiset tapaukset voitaisiin mahdollisesti Verohallinnon toimesta tulkita järjettömiksi, mutta etuyhteysosapuolet voisivat hyvinkin löytää omaan toimintaansa sopivat järkevät perustelut tekemilleen sopimuksille.

Liiketoimen sivuuttamista koskevan 3 momentin kohdalla ollaan siten haastavassa tilanteessa. Pankakoski toteaaakin ”Mielenkiintoista tuleekin olemaan se, miten kaupallisesti järjettömän liiketoimen sivuuttamisen käsite tulee muodostumaan verotus- ja oikeuskäytännössä, ja miten 3 momentin soveltamisalan oikeudelliset rajat tulevat piirtymään hallinto-oikeuden ratkaisukäytännössä”.¹⁶³

---

¹⁵⁹ Takalo 1/2023, s. 72

¹⁶⁰ Takalo 1/2023, s. 72-73

¹⁶¹ HE 188/2021 s. 15

¹⁶² Pankakoski 53/2021, s. 13

¹⁶³ Pankakoski 53/2021, s. 13

5 Johtopäätökset

Tutkielman tarkoituksena oli tutkia oikeustilaa ennen ja jälkeen lakimuutoksen. Lisäksi oli tarkoitus tutkia muutoksen vaikutusta OECD:n malliverosopimuksen 9 artiklan ja siihen liittyvien siirtohinnoitteluohjeiden soveltamisen laajuuteen jatkossa. Oikeustila ja lain tulkinta ennen lakimuutosta oli selvästi muodostunut suppeammaksi kuin mikä oli ollut lainsäätäjän tarkoitus. Nytemmin vanhentuneen lakipykälän tulkinnassa oli epäselvyyttä, joka vähensi veronmaksajan oikeusvarmuutta. Tutkittavina olivat seuraavat kolme kysymystä:

- Voidaanko sanoa, että uudistettu pykälä on selkeämpi
- Onko jatkossa mahdollista puuttua muuhunkin kuin etuyhteystransaktiossa käytettyyn hintaan
- Parantuiko verovelvollisen verotuksen ennustettavuus

Näihin kysymyksiin pyritään vastaamaan seuraavissa kappaleissa.

5.1 Voidaanko sanoa, että uudistettu VML 31 § on selkeämpi

Aiemmin voimassa ollut VML 31 § ja sen tulkinta on perustunut legaliteettiperiaatteeseen. Tämän seurauksena oikeuskäytäntö on perustunut lain sanamuotoon ja sen antamiin mahdollisuuksiin ratkaisuja tehtäessä. Koska laissa ei ollut selkeästi annettu mahdollisuutta uudelleenluonnehdintaan johon OECD:n ohjeistuksissa viitataan, ei OECD:n malliverosopimuksen 9 artiklan ja sitä kautta OECD:n siirtohinnoitteluohjeiden antamia mahdollisuuksia siirtohinnoittelun oikaisuun ole voitu soveltaa koko laajuudessaan.

Uudistuksen tavoitteena oli liittää OECD:n ohjeistuksen käyttö koko laajuudessaan osaksi liiketoimen määrittelyä kotimaisessa laintulkinnassa. Tämän puolesta puhuvat sekä hallituksen esitys että uuden lain sanamuoto, joka mukailee OECD:n 9 artiklaa ja siirtohinnoitteluohjeita. Kun liiketoimi on tarkasti tosiseikkoihin pohjautuen määritelty, voidaan liiketoimi oikaista markkinaehtoiseksi. Mutta mitä tarkoittaa liiketoimen määrittäminen sen tosiasiallisen sisällön mukaiseksi? Jos liiketoimen tosiseikkoihin perustuvan analyysin lopputuloksena on liiketoimen määrittäminen erilaiseksi tai jopa kokonaan toiseksi kuin mitä osapuolet ovat sopineet, eikö tällöin olla

uudelleenluonnehdinnan tai jopa liiketoimen sivuuttamisen alueella? VML 31 §:n 2 momentti antaa ainoastaan mahdollisuuden määrittää liiketoimi asiaankuuluvien kaupallisten ja taloudellisten suhteiden ja niihin vaikuttavien taloudellisten ominaispiirteiden perusteella. Varsinaiseen oikaisuun antaa oikeuden 1 momentti, joka sallii sen määrän lisäämisen yrityksen tuloon, joka olisi kertynyt ehtojen vastatessa sitä, mitä riippumattomien osapuolten välillä olisi sovittu. Uudessa laissa ei kuitenkaan puhuta uudelleenluonnehdinnan sallimisesta, joka on aiemmin vallinneen oikeustilan mukaan kielletty. Koska varsinaiseen tulonoikaisuun oikeuttava 1 momentti pysyi muuttumattomana, jäi uuteen normiin epäselvyyttä 1 momentin ja 2 momentin yhdessä sovellettuina antamasta oikeudesta uudelleenluonnehtia liiketoimea. Lisätty 2 momentti selkeyttää huomattavasti liiketoimen määrittämiselle annettuja oikeuksia ja velvoitteita, mutta samalla liiketoimen tosiseikkoihin perustuvan määrittelyn laajat ja monipuoliset vaatimukset tuotiin lain tasolle. Kysymys onkin siitä, mitä tapahtuu sen jälkeen, kun Verohallinto on seikkaperäisesti selvittänyt ja analysoinut kaikki lain vaatimat liiketoimeen liittyvät kaupalliset tai taloudelliset suhteet ja näihin liittyvät taloudellisesti olennaiset erityispiirteet, joita ovat sopimusehdot, osapuolten toiminnot, varat ja riskit, siirretyn omaisuuden tai palvelun ominaispiirteet, osapuolten ja markkinoiden taloudelliset olosuhteet sekä osapuolten liiketoimintastrategiat, joiden perusteella liiketoimi on määritetty sen tosiasiallisen sisällön mukaisena? Kun tämän selvityksen perusteella palataan 1 momenttiin ja sen antamaan oikeuteen oikaista tuloa, ei viranomaisella ole edelleenkään oikeutta uudelleenluonnehtia liiketoimea.

Mielestäni uudistus selkeytti lainsäädäntöä sen osalta, kuinka liiketoimi tulee määritellä sen tosiasiallisen luonteen mukaisesti. Valitettavasti ongelmat alkavat siinä vaiheessa, kun liiketoimi on määritelty tosiasiallisesti erilaiseksi tai toiseksi kuin mitä osapuolet ovat sopineet, ja aletaan keskustella tulonoikaisusta liiketoimen perusteella, jollaisesta osapuolet eivät ole sopineet. Tässä vaiheessa nimittäin ollaan oikeastaan 3 momentin alueella, joka antaa oikeuden sivuuttaa ja korvata liiketoimi kokonaan toisella. VML 31 §:n 3 momentin soveltamisedellytykset on taas asetettu niin korkealle, että sen soveltaminen tulee kyseeseen vain poikkeuksellisissa tilanteissa. Momenttiin on lisätty vielä sen soveltamista vaikeuttava maininta siitä, että määritetylle liiketoimelle ei voida asettaa markkinaehtoperiaatteen mukaista hintaa.

Voidaan siis sanoa, että liiketoimen määrittelyn osalta lakimuutos selvensi VML 31 §:ää, mutta epäselväksi jäi se, kuinka pitkälle liiketoimen määrittelyssä tosiasiallisen sisällön perusteella voidaan mennä, ennen kuin aletaan puhua uudelleenluonnehdinnasta, joka ei edelleenkään ole erikseen sallittua. Vaikka hallituksen esityksessä selvästi viestitään sen puolesta, että OECD:n siirtohinnoitteluohjeistusta tulisi pystyä soveltamaan koko sen laajuudessa, ei hallituksen esityksen heikko velvoittavuus oikeuslähteenä tee OECD:n siirtohinnoitteluohjeesta sellaista. Ohjeistus pysyy edelleen sallittuna oikeuslähteenä. Tällöin se voidaan sivuuttaa.

Uudistuksen 3 momentista totean, että Verohallinnon itsensäkin on ymmärrettävä, että 3 momentin käyttö tulonoikaisun perusteena saattaa olla ajan hukkaamista.

5.2 Onko jatkossa mahdollista puuttua muuhunkin kuin etuyhteysransaktiossa käytettyyn hintaan

Lakiuudistuksen myötä on mahdollista määritellä liiketoimi sen tosiasiallisen sisällön mukaisesti 2 momentin mukaisesti. Myös tulonoikaisua voidaan alkaa vaatia määritetyn tosiasiallisen liiketoimen sisällön mukaisesti 1 momentin perusteella. En ole kuitenkaan varma mahdollistaako uuden 2 momentin lisäys kanteen menestymiseen oikeudessa. Korkeimman hallinto-oikeuden aikaisempi käytäntö on osoittanut legaliteettiperiaatteen painoarvon kotimaisessa oikeuskäytännössä. Verotuksen tulee perustua lakiin, ja jos uudelleenluonnehdintaa ei ole lakitekstissä sallittu, voi sen salliminen tuomioistuimen ratkaisuihin olla vaikeaa.

Mikäli liiketoimen tarkan tunnistamisen ja määrittelyn jälkeen se todetaan tosiasialliselta sisällöltään huomattavasti erilaiseksi tai kokonaan toiseksi kuin mitä etuyhteysapuolten osalta on sovittu, voisi olla hyvä siirtyä katsomaan asiaa veronkierron kannalta. Veronkierto ja veronkierrosta määräävä VML 28 § on rajattu tämän tutkimuksen ulkopuolelle.

Järjettömistä liiketoimista määräävä 3 momentti sivuaa mielestäni myös edellä mainittua veronkiertoa. Toki on mahdollista, että etuyhteysapuolten sopima liiketoimi ottaen huomioon kaikki asiaankuuluvat kaupalliset tai rahoitukselliset suhteet ja näihin suhteisiin vaikuttavat taloudellisesti olennaiset erityispiirteet on vilpittömässä mielessä tehty, mutta

sellaista tilannetta on vaikea kuvitella. Joka tapauksessa jatkossa on mahdollista sivuuttaa järjetön liiketoimi.

5.3 Parantuiko verovelvollisen verotuksen ennustettavuus

Verovelvollisen kannalta tärkeää on verotuksen ennustettavuus. Tässä kappaleessa käydään lyhyesti läpi sitä, millainen on hyvä verojärjestelmä. Tämän jälkeen esitetään kannanotto lakimuutoksen vaikutuksesta verotuksen ennustettavuuteen.

Verojärjestelmä kehittyy jatkuvasti. Mikään ei takaa sitä, että jatkuvilla muutoksilla saadaan aikaan parempi kokonaisuus. Yleensä lopputuloksena on monimutkainen kokonaisuus, jonka tehokkuutta taloudellisesta näkökulmasta voidaan kyseenalaistaa. Verojärjestelmältä edellytetään yleisesti oikeudenmukaisuutta, oikeusvarmuutta, tehokkuutta, yksinkertaisuutta ja sen tulee olla hallinnollisesti toimiva. Tehokkaan verojärjestelmän tulee omalta osaltaan tukea talouskasvua, kilpailukykyä ja työllisyyttä, mutta sen tulee tuottaa myös riittävät verotulot. Verotuksen tulisi myös olla ennustettavaa ja vakaata. Kun verolainsäädäntö on yksinkertainen, selkeä ja hallinnollisesti toimiva, se lisää verotuksen tehokkuutta sekä veronmaksajien että hallinnon kannalta. Verotuksen avulla voidaan myös tehostaa markkinoiden toimintaa.¹⁶⁴

Oikeusvarmuutta ei aina tuoda erikseen esiin hyvän verojärjestelmän vaatimuksena, koska sitä saatetaan pitää itsestäänselvyytenä. Oikeusvarmuus ei ole itsenäinen päämäärä, vaan väline oikeudenmukaisen ja tehokkaan verotuksen toteuttamiseksi. Kun puhutaan oikeudenmukaisuudesta, ei ole aina varmaa kenen oikeudenmukaisuuskäsitys on kyseessä. Tällöin muodot ovat varmistamassa demokraattisesti ja yhteisesti päätetyn oikeudenmukaisuuskonseptin toteutumista. Oikeusvarmuus on osa oikeusjärjestelmän ominaisuuksia, ja oikeudellisten muotojen ja legaliteettiperiaatteen tehtävänä on varmistaa oikeudenmukaisuuden toteutumista.¹⁶⁵

Tehokkuutta puolestaan voidaan arvioida verovelvollisen tai verohallinnon näkökulmasta, tai kokonaistaloudellisen tehokkuuden näkökulmista. Verotuksesta johtuvat tehokkuushaitat

---

¹⁶⁴ Linnakangas – Myrsky 2010, s. 522, Knuutinen 2014, s. 160-162

¹⁶⁵ Knuutinen 2014, s. 161-162

tai kustannukset voivat nimittäin olla myös välillisiä, sillä liiketoiminnassa verotus vaikuttaa käytännön päätöksiin.¹⁶⁶

Verotuksen kansainvälinen kilpailukyky kasvattaa jatkuvasti merkitystään yritysten verotuksessa, ja verojärjestelmän ennakoitavuudella ja hyvällä verohallinnolla on merkitystä kansainvälisessä verokilpailussa.¹⁶⁷ Yritykset arvostavat ennakoitavuutta sijoittumispäätöksiä tehdessään.

Parantuiko siis verovelvollisen verotuksen ennustettavuus lakimuutoksen myötä? Aikaisempi oikeustila oli tavallaan selvä, olkoonkin, että se ei ollut lainsäätäjän tarkoituksen mukainen. VML 31 §:n 1 momentin soveltamisalalla uudelleenluonnehtiminen tai sivuuttaminen eivät olleet mahdollisia toimenpiteitä. Etuyhteysosapuolten sopimien liiketoimien yksityisoikeudellinen muoto määräsi verotuksen lopputuloksen. Verovelvollisen näkökulmasta oikeustila oli jossain määrin selvä – sopimuksen muoto antoi liiketoimelle sisällön.

Muutoksen jälkeen kiistatonta on se, että Verohallinnon on 2 momentin perusteella mahdollista määrittää liiketoimi perustuen sen tosiasialliseen sisältöön. Se, voidaanko viranomaisen määrittämää tosiasiallista liiketoimea taas käyttää sellaisenaan tulonoikaisuun, jäi kuitenkin epäselväksi. Konserniyhtiöt toimivat verotuksessa käytetystä erillisyyhtiöperiaatteesta huolimatta kokonaisuuksina. Kansainvälinen liiketoiminta on monimuotoista, ja esimerkiksi yritysten taloudelliset tilanteet, markkina, toimiala, suhdanteet, strategiat ja monet muut seikat vaikuttavat konsernin sisäisiin päätöksiin. Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä VaVM 28/2021 todetaan, että VML 31 §:n 2 momentin perusteella ei voi koskaan sivuuttaa liiketoimea.¹⁶⁸ Kuitenkin samassa mietinnössä todetaan, että se, että 2 momentin nojalla määritetty liiketoimi poikkeaa verovelvollisen sopimuksesta tai siitä, miten verovelvollinen sen on itse määrittänyt, ei ole liiketoimen sivuuttamista tai uudelleenluonnehdintaa.¹⁶⁹ Missä kulkevat määrittämisen, uudelleenluonnehtimisen ja sivuuttamisen rajat?

---

¹⁶⁶ Knuutinen 2014, s. 162

¹⁶⁷ Linnakangas – Myrsky 2010, s. 523

¹⁶⁸ VaVM 28/2021, s. 5

¹⁶⁹ VaVM 28/2021, s. 6

En ole varma pystyttiinkö 1 momentin aiheuttamat ongelmat ratkaisemaan lakia tarkentamaan pyrkivällä 2 momentin lisäyksellä.

Lisäksi mietinnössä todetaan, että ehdotettu sääntely ei muuta olemassa olevaa tilannetta, jossa siirtohinnoittelusäännösten näkökulmasta verotuksessa keskeistä on toimia markkinaehtoperiaatteen puitteissa. Koska markkinaehtoperiaate sisältyy muuttumattomaan 1 momenttiin, niin mikä tulee oikeasti olemaan liiketoimen aikaisempaa tarkemman määrittelyn merkitys? Ensimmäinen momenttihan pysyi muuttumattomana, ja aikaisemmat KHO:n ratkaisut perustuvat juuri kyseisen 1 momentin soveltamisalan kapeaan tulkintaan.

Oman lisänsä tulkinnan vaikeuteen tuo mietintöön sisällytetty toteamus siitä, että ehdotetuilla muutoksilla on tarkoitus varmistaa kansallisen siirtohinnoitteluokaisusäännöksen soveltaminen samassa laajuudessa kuin mitä verosopimukseen sisältyvien määräysten sisältö ja OECD:n siirtohinnoitteluohjeiden koko laajuus ovat.¹⁷⁰ Tarkoitus on siis laajentaa VML 31 §:n soveltamisalaa, mutta samalla se estetään.

Voitaneen todeta, että lakimuutoksen tarkoituksesta OECD:n malliverosopimuksen 9 artiklan ja siirtohinnoitteluohjeiden laajemmasta soveltamisesta ei ole epäselvyyttä. Tarkoitus on selvä, mutta mahdollistaako lain sanamuoto tämän?

Voidaan myös todeta, että OECD:n siirtohinnoitteluohjeiden käyttäminen tulkintalähteenä etuyhteisyriyten välisen transaktion tosiasiallisen sisällön määrittämisessä vahvistui. Uusi 2 momentti antaa rajat ja oikeudet liiketoimen määrittelylle, joten liiketoimen tosiasiallisen sisällön määrittäminen selkiytyi. Liiketoimen määrittämisestä sen tosiseikkojen perusteella painotetaan sekä hallituksen esityksessä että valtiovarainvaliokunnan mietinnössä. Tämä nostaa liiketoimen määrittelyn laadun vaatimustasoa, mutta samalla sen kustannuksia.

Ehkä lopullinen kysymys onkin estääkö muuttumaton 1 momentti lakimuutoksella haetun ja lainsäätäjän tahdolla ilmaistun VML 31 §:n laajemman tulkinnan?

---

¹⁷⁰ VaVM 28/2021, s. 7

Tämän tutkielman aihe valikoitui tutkimuksen kohteeksi siitä syystä, että ratkaisu KHO 2014:119 vaikutti ensisilmäyksellä olevan vastoin omaa käsitystäni oikeudenmukaisuudesta. Tarkemman perehtymisen jälkeen tapaus paljastui hyvinkin monimutkaiseksi. Rahoitusvaikeuksissa olevalta konserniyhtiöltä vaadittiin pankkien toimesta lisärahoitusta muilta tahoilta. Yhtiöllä oli tilanteessa pankkilainoja yli 33 miljoonaa euroa, ja lisärahoitusta vaadittiin 15 miljoonaa euroa. Lisärahoitukselta edellytettiin lisäksi, että se olisi toissijaista pankkilainoihin nähden, ja että se tulkittaisiin IFRS-tilinpäätöksessä omaksi pääomaksi IFRS-hybridilainana.

Käytetty rahoituksen muoto, hybridilaina, on monimutkainen instrumentti. Hybridilainalla on sekä oman että vieraan pääoman ominaisuuksia, esimerkiksi sen takasijaisuus pankkilainoihin nähden ja Suomessa hybridilainoihin tavanomaisesti liitetty käsittely vieraana pääomana ja siihen kuuluva korkovähennysoikeus. Lainalle asetettiin 30 prosentin vuosittainen korko, joka perustui ulkopuolisen toimijan tekemään markkinaehtoisuutta koskevaan analyysiin. Transaktio vaikuttaisi siis olosuhteiden pakottamalta ratkaisulta ja konsernin edun mukaiselta. Ongelma syntyi siitä, että samalla Suomessa sijaitsevalle tytäryhtiölle syntyi 1 337 500 euron korkovähennysoikeus. Lainassa ei ollut eräpäivää, eikä sitä voinut maksaa takaisin kuin yrityksen omasta tahdosta. Korko lisättiin lainan pääomaan. Konserniverokeskuksen mukaan laina tulisi tulkita oman pääoman ehtoiseksi sijoitukseksi. Näin Verohallinto oli suorittanut aiemmin voimassa olleen lain perusteella liiketoimen määrittelyn niiden tosiseikkojen mukaisesti, jotka Verohallinnon tulkinnan mukaan kuvasivat liiketoimen tosiasiallista muotoa. Verohallinnon voidaan mielestäni katsoa ainakin yrittäneen toimia nyt uudistetun 2 momentin kuvaamalla tavalla jo ennen sen voimaantuloa.

KHO:n ratkaisun mukaan taas hybridilainaa ei vastoin Verohallinnon tulkintaa voinut määrittellä oman pääoman ehtoiseksi sijoitukseksi, vaan kyseessä oli luonteeltaan vieras pääoma.

Tapauksessa siis kaksi eri osapuolta olivat tehneet liiketoimen määrittelyn, ja tulleet vastakkaisiin päätelmiin. Nyt, kun uudistettu laki sisältää tarkemman ohjeistuksen liiketoimien määrittelyssä huomioon otettavista seikoista, tulisi täysin päinvastaisiin liiketoimen määrittelyn lopputuloksiin päätyminen vähentyä. Uskon, että tässä on lakiuudistuksen tuoma suurin muutos VML 31 §:n tulkintaan.

Sen lisäksi, että KHO:n ratkaisun mukaan Verohallinnon tulkinta hybridilainan luonteesta oli virheellinen, KHO katsoi, että VML 31 § 1 momentti ei sen sanamuodon eikä sitä koskevien hallituksen esityksen perustelujen mukaan oikeuta liiketoimen luonnehdintaa toiseksi liiketoimeksi. Näin ollen lainaa ei voitu luonnehtia oman pääoman ehtoiseksi sijoitukseksi. Tässä päästäänkin jo edellä esittämäni tärkeään kysymykseen siitä, estääkö muuttumaton 1 momentti lakimuutoksella haetun ja lainsäätäjän tahdolla ilmaistun VML 31 §:n laajemman tulkinnan? Tämän selvittämiseksi on tutkittava korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun KHO 2014:119 perusteluja, joissa todetaan yksiselitteisesti:

- Uudelleenluonnehdinta merkitsee pelkkään hinnoittelun oikaisuun verrattuna merkittävää puuttumista siihen, miten osapuolet ovat sopimusvapauden puitteissa järjestäneet keskinäiset suhteensa
- Sovitun ja toteutetun liiketoimen ehtojen markkinaehtoisuuden tarkastelu merkitsee ainoastaan sen arvioimista, onko verovelvollinen lisännyt tuloonsa riittävän määrän tai käsitellyt vähennyskelpoisena menona vain markkinaehtoisuusperiaatteella hyväksyttävän määrän
- Verotusmenettelylain 31 §:n 1 momentin ei sen sanamuodon eikä sitä koskevien hallituksen esityksen perustelujen mukaan voida selvästi katsoa oikeuttavan liiketoimen luonnehdintaa toiseksi liiketoimeksi

KHO 2014:119 määrittäi oikeustilan, jonka sen jälkeen tehdyt KHO:n ratkaisut vahvistivat. Oikeustila oli se, että 1 momentti ei mahdollista liiketoimen luonnehdintaa toiseksi. Momentti ei lakimuutoksessa muuttunut, mutta hallituksen esityksen HE 188/2021 perustelut ovat muuttuneet. On kuitenkin vaikea arvioida mikä heikosti velvoittavan hallituksen esityksen merkitys tulee prejudikaatteja annettaessa olemaan. Lisäksi valtiovarainvaliokunnan mietinnössä VaVM 28/2021 rajataan uudistetun lain sovellettavuutta.

Tässä kappaleessa selvitettävänä oli, parantuiko verovelvollisen verotuksen ennustettavuus lakimuutoksen myötä. Oma tulkintani asiasta on se, että oikeustila ei lakimuutoksen myötä ratkaisevasti muuttunut. Koska uudistettu VML 31 § sisältää muuttumattoman 1 momentin, viranomaisen mahdollisuus vaatia siirtohinta-oikaisua ei juurikaan parantunut. Epäilen, että lain uudeksi tulkintaongelmaksi muodostuu kysymys siitä, missä menee uudelleenluonnehdinnan ja liiketoimen määrittämisen välinen raja. Mielestäni kyseessä on

tilanne, jossa 2 momentin perusteella liiketoimi voidaan tarkasti toteutetun analyysin perusteella luonnehtia toiseksi, mutta toimenpidettä ei saa sanoa luonnehtimiseksi, vaan määrittämiseksi. Jos liiketoimi voidaan määritellä toisen sisältöiseksi kuin mistä etuyhteysosapuolten kesken on sovittu, niin mitä muuta se on kuin uudelleenluonnehtimista? Transaktiollehan annetaan toinen luonne, kuin mitä alun perin on sovittu.

Esitän, että verovelvollisen verotuksen ennustettavuus ei lakimuutoksen myötä huonontunut.

5.4 Yhteenveto johtopäätöksistä

Ensimmäinen tutkimuskysymys koski uudistetun lakipykälän selkeyttä. Lopputulos on se, että lakimuutoksen jälkeen VML 31 § on selkeämpi sen osalta, kuinka liiketoimi tulee määritellä sen tosiasiallisen sisällön mukaisesti. Epäselväksi jäi kuitenkin se, mitä kaikkea 2 momentti mahdollistaa suhteessa 1 momenttiin. Liiketoimen sivuuttamista koskeva 3 momentti on itsessään selkeä, mutta sen käyttökelpoisuus käytännön tilanteisiin soveltamisessa jäi epäselväksi.

Toinen kysymys koski mahdollisuutta puuttua etuyhteysransaktiossa muuhunkin kuin käytettyyn hintaan. Puuttumista muuhun kuin hintaan ei ole erikseen sallittu, joten epäilen sen pysyvän kiellettyinä. Muuttumattomana pysynyt 1 momentti saattaa vesittää 2 momentin tuoman mahdollisuuden päätyä liiketoimen analyysin kautta määritelmään, jossa liiketoimi katsotaan tosiasialliselta sisällöltään erilaiseksi tai toiseksi kuin mitä etuyhteysosapuolten välillä on sovittu. Aavistelen, että oikeuskäytännössä joudutaan vetämään raja määrittelyn ja uudelleenluonnehdinnan rajapintaan.

Kolmas ja viimeinen kysymys koski verovelvollisen verotuksen ennustettavuutta. Sopimusvapaus, legaliteettiperiaate ja oikeuslähteiden velvoittavuus huomioon ottaen verotuksen ennustettavuus siirtohintaoikaisun osalta ei huonontunut. Päinvastoin, verotuksen ennustettavuus saattoi jopa parantua sen seurauksena, että liiketoimen tarkkaan määrittelyyn on kiinnitetty aikaisempaa enemmän huomiota lain tasolla. Myös lainsäätäjän tahto on aikaisempaa selvemmin esitetty lainsäädännön valmisteluasiakirjoissa.

LÄHTEET

Kirjallisuus

Aarnio, Aulis, Laintulkinnan teoria. WSOY 1988

Raunio, Merja, Voiko siirtohinnoittelusäännösten muutoksiin valmistautua.

Helminen, Marjaana, Kansainvälinen tuloverotus. Edita Publishing Oy 2013

Helminen, Marjaana, EU Tax Law – Direct Taxation. IBFD 2013

Helminen, Marjaana, EU-vero-oikeus. Alma Talent 2018

Hirvonen, Ari, Mitkä metodit? Opas oikeustieteen metodologiaan. Yleisen oikeustieteen julkaisuja 17, Helsinki 2011.

Isomaa-Myllymäki, Anita, Konsernin sisäisen rahoituksen markkinaehtoisuus. Alma Talent Oy 2016, Alma Talent -verkkokirjahylly

Karjalainen, Jukka – Raunio, Merja, Siirtohinnoittelu. WSOYpro 2007

Karjalainen, Jukka – Raunio, Merja, Siirtohinnoittelu. Alma Talent Oy 2018, Alma Talent -verkkokirjahylly

Knuutinen, Reijo, Verotus ja yrityksen yhteiskuntavastuu. Lakimiesliiton kustannus 2014

KPMG, Siirtohinnoittelu käytännössä. Edita Publishing 2012

Kukkonen, Matti – Walden, Risto, Konsernin verosuunnittelu. WSOYpro 2010

Linnakangas, Esko – Myrsky, Matti, Elinkeinotulon verotus. Talentum Media Oy 2010

Myrsky, Matti, Prejudikaattien merkitys verotuksessa. Gummerus Kirjapaino Oy 2002

Myrsky, Matti – Ossa, Jaakko, Verotuksen perusteet. Talentum 2008

Määttä, Kalle, Oikeustaloustieteen aakkoset. Helsingin yliopiston oikeustaloustieteellisen tiedekunnan julkaisut 1999

Pankakoski, Katriina, Tavaramerkin siirtoihinnoittelu. Acta Wasaensia 397 2018

Tikka, Kari, Veron minimoinnista. Suomalaisen lakimiesyhdistyksen julkaisuja B-sarja N:o 165 1972

Tikka, Kari, Yritysverotuksen perusteet. Lakimiesliiton kustannus 1995

Artikkelit ja julkaisut

Aine, Leena – Lehtimäki, Anna, Verotusmenettelystä annetun lain 31 §:n muutos. Verotus-lehti 3/2022 s. 283-292

Helminen, Marjaana, Mahdollistaako VML 31 § etuyhteyslainan uudelleenluokittelun ilman VML 28 §:n tukea? Defensor Legis 1/2014 s. 85-96

Isomaa-Myllymäki, Anita, Konsernin sisäisen rahoituksen markkinaehtoisuus – oikeustapauskommentti ratkaisusta KHO 2014:119. Verotus-lehti 5/2014, s. 469-483

Merja Raunio, Keskuskauppakamarin suuri veropäivä 22.9.2021, s. 66-98. Keskuskauppakamarin Suuren veropäivän seminaariaineisto 25.4.2022. [<https://docplayer.fi/222233220-Keskuskauppakamarin-suuri-veropaiva-seminariaineisto.html>]

Knuutinen, Reijo, Vieraan pääoman vero-oikeudellinen uudelleenluokittelu etuyhteystilanteessa. Defensor Legis 1/2015 s. 107-124

Knuutinen, Reijo, Liiketoiminnan kansainväliset uudelleenjärjestelyt, aineeton omaisuus ja verotus: transaktion tunnistamista vai uudelleenluonnehdintaa? Defensor Legis 6/2015 s. 107-124.

Pankakoski, Katriina, Siirtohinnoitteluoikaisua koskeva sääntely: lainsäädäntömuutoksen tosiasiallinen vaikutus oikeustilaan. Edilex 2021/53, Edita Publishing 2021

Takalo, Sari, Kommenttipuheenvuoro. Verotus-lehti 1/2023 s. 70-73

Virallislähteet

HE 107/2006

HE 188/2021

VaVM 28/2021

Internetlähteet

Eduskunnan kirjasto.

[https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/kirjasto/aineistot/kotimainen_oikeus/kotimaiset-oikeuslahteet/Sivut/Yleista-oikeuslahteista-ja-oikeudellisesta-informaatiosta.aspx] Viitattu 20.1.2023

[<https://www.eduskunta.fi/FI/Vaski/sivut/trip.aspx?triptype=ValtiopaivaAsiakirjat&docid=trvm+4/2012>] Viitattu 26.1.2023

OECD

Understanding Tax Avoidance

[<https://www.oecd.org/tax/beps/>]. Viitattu 20.1.2023

Action Plan on Base Erosion and Profit Shifting

[<https://www.oecd.org/ctp/BEPSActionPlan.pdf>]. Viitattu 20.1.2023

Measuring and Monitoring BEPS, Action 11 – 2015 Final Report

[<https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264241343-en.pdf?expires=1674583423&id=id&accname=guest&checksum=236DA7EBD2516522C1ABEA6CB200274B>]. Viitattu 20.1.2023

Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2022

[https://read.oecd-ilibrary.org/taxation/oecd-transfer-pricing-guidelines-for-multinational-enterprises-and-tax-administrations-2022_0e655865-en#page15]. Viitattu 14.2.2023

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut

KHO 2014:119

KHO 2020:35